

KAREN BJERG PETERSEN OG
FRANS ØRSTED ANDERSEN (RED.)

FULTON-PROJEKTET FORSKNINGSRAPPORT

AARHUS
UNIVERSITET
DPU

Karen Bjerg Petersen og Frans Ørsted Andersen

Fulton-projektet

Forskningsrapport

DPU, Aarhus Universitet 2021

Titel:

Fulton-projektet. Forskningsrapport

Redaktører:

Karen Bjerg Petersen og Frans Ørsted Andersen

Forfattere og øvrige bidragsydere:

Frans Ørsted Andersen

Karen Bjerg Petersen

Rune Müller Kristensen

Toke Lund-Larsen

Esben Klange

Maria Ulrik Jensen

Siw Maria Sundroos Heede

Udgivet af: DPU, Aarhus Universitet, 2021

© Forfatterne 2021

ISBN: 9788776845056

Forsidefoto: © Fulton

Layout: Knud Holt Nielsen

Deklaration:

Den brede offentlighed, dog med et særligt blik for faggrupper, der arbejder i det pædagogiske felt, er målgruppen for denne rapport.

Følgeforskningen i projektperioden 2018-2021 er betalt af Fulton Fonden, der igen er støttet af Lauritzen Fonden. Det samlede beløb for forskningen over hele perioden er på 400.000 kr., som primært har dækket forskernes arbejde (arbejdstimer) med interview, observationer og testning og det efterfølgende analyse-, diskussions- og rapporteringsarbejde. Desuden er mindre beløb anvendt til forskernes kørsel til de havne, hvor Fulton skonnerten aktuelt har befundet sig. Endelig er der også anvendt små beløb til transskribering af interview mv.

100.000 kr. af de 400.000 kr. er gået til overhead til universitetet. De 400.000 kr. blev ved projektets start sammen med de overordnede rammer for forløbet fastlagt i en kontrakt, der blev indgået mellem nævnte fonde og Aarhus Universitet/ DPU. Fonde og personalet på Fulton har i øvrigt ikke haft indflydelse på hvordan forskningen har foregået. Alt vedrørende de anvendte forskningsdesign, teorier, metoder, analyser, diskussioner, rapportskrivning og øvrige elementer i forskningen har de involverede forskere suverænt stået for selv.

Rapporten her i maj måned 2021 været til gennemsyn mhp. faktatjek hos skipper Jakob Jensen. De praktiske sider af det daglige forskningsarbejde har også løbende været aftalt med Jakob Jensen i forhold til fx at koordinere forskningsbesøg på skibet med sejlplaner, den aktuelle corona-situation, osv.

Forskningens centrale genstandsfelt er de udsatte unge, der indgår som såkaldte Esbjerg matroser på Fulton. De er på alle måder anonymiserede i rapporten her. De i rapporten anvendte billeder er alle godkendte af de involverede parter, der har givet samtykke til anvendelsen.

Forskningsmæssig ekstern reviewer: PhD, konsulent, Niels Larsen

Skibspædagogisk ekstern reviewer: Pædagog, Anna Sara la Cour

Indhold

FORORD, PROJEKTETS HISTORIK, PROCEDURER OG RESUME.	5
RESUME AF RAPPORTENS RESULTATER.....	7
DET DANSKE UDDANNELSESSYSTEM OG DE (UDSATTE) UNGE.....	9
DET DANSKE UDDANNELSESSYSTEM	10
MARGINALISERING OG UDSATHED I DANMARK BLANDT UNGE	10
BEGREBSAFKLARING	11
FULTON-PROJEKTET.....	13
FULTON FØR OG NU.....	13
PRÆSENTATION AF FULTON-PROJEKTET	14
OPHOLDET PÅ FULTON.....	15
HVERDAGEN OG DEN PÆDAGOGISKE TILGANG.....	21
FORSKNINGSOVERSIGT/STATE-OF-THE-ART	24
HVAD VI FANDT	25
ANVENDT TEORI	29
TRANSFER.....	29
SITUERET LÆRING.....	30
SELF-EFFICACY.....	30
METODE OG METODISKE OVERVEJELSER.....	34
KVALITATIV TILGANG.....	34
CASESTUDIET SOM FORSKNINGSMETODE.....	35
DET KVALITATIVE FORSKNINGSENTREVUE OG TELEFONINTERVIEWS.	35
ETISKE OVERVEJELSER OG REFLEKSIONER.....	37
INFORMERET SAMTYKKE	37
GDPR-LOVGIVNINGEN.....	38
VISITATIONEN TIL FULTON-PROJEKTET	39
DET FORMELLE SAMARBEJDE I FULTON-PROJEKTET.....	39
VISITATIONSPROCESSEN TIL FULTON I ESBJERG KOMMUNE.....	40
KOORDINATORS OPLEVELSE AF SAMARBEJDET OMKRING FULTON-PROJEKTET: "ET UNIKT TILBUD"	42
OPFØLGNING PÅ ESBJERG MATROSER EFTER ENDT FORLØB: "DER MÅ IKKE VÆRE ET SLIP"	43

DE KVANTITATIVE UNDERSØGELSER.....	45
BAGGRUNDEN FOR OG METODE OVERVEJELSER TIL DE KVANTITATIVE ORIENTEREDDE DELE AF UNDERSØGELSEN.....	45
TEST-RESULTATER FRA FULTON-PROJEKTET	48
KONKLUSION OM ESBJERG-MATROSERNES PROFILER OG UDVIKLING	50
KONKLUSION OM MULTIPLE BASELINE-DESIGNETS ANVENDELIGHED.....	51
KVALITATIV UNDERSØGELSE – UDVALGTE ANALYTISKE RESULTATER.....	53
ESBJERG-MATROSERNE	53
DEN ANSATTE BESÆTNING	54
ANALYSERESULTATER FRA MARIA ULRIK JENSENS KVALITATIVE INTERVIEWS	56
DE UNGES FORTÆLLINGER – UNDER OG EFTER OPHOLDET PÅ FULTON	59
UNGE UNDER 18 ÅR PÅ FULTON	61
UNGE OVER 18 ÅR PÅ FULTON	67
UNGE OVER 18 EFTER FULTON	74
OPSAMLING OG SAMLET ANALYSE AF UNGEFORTÆLLINGER FRA FULTON-PROJEKTET	82
AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER	85
LITTERATURLISTE	88
BILAG.....	92
BILAG 1. INTERVIEWSPØRGSMAÅL OM VISITATIONSPROCEDURE TIL FULTON-PROJEKTET.....	92
BILAG 2: LISTE OVER ARTIKLER, SPECIALER OG UDGIVELSER I TILKNYTNING TIL FØLGEFORSKNING OM FULTON-PROJEKTET.....	92

Forord, projektets historik, procedurer og resume.

Denne rapport, hvis målgruppe er den brede offentlighed med et særligt blik for personale i det pædagogiske område, gør rede for Fulton følgeforskningen og dens resultater i perioden fra 2017 til 2021. Selve Fulton-projektet blev igangsat i 2017 som et samarbejde mellem Fulton Fonden, Esbjerg Kommune og Lauritzen Fonden med henblik på at give udsatte unge i Esbjerg Kommune en mulighed for at komme ud af deres daglige omgivelser og problemstillinger ved at få et ophold på skonnerten Fulton og indgå i skibets daglige aktiviteter.

Hensigten med Fulton-projektet er først og fremmest at få udsatte unge i Esbjerg Kommune "tilbage på ret køl" (Lund-Larsen, 2018). Afhængig af den enkelte unges forudsætninger, har de unge gennem kortere og/eller længevarende ophold på skonnerten Fulton skullet indgå på lige fod med skipper og den øvrige besætning i de daglige aktiviteter, der er forbundet med skonnerten Fultons sejlads i de danske farvande. Dette skal dog ses i sammenhæng med at Fulton samtidig afspejler den klassiske hierarkiske kultur, der altid har været på sejlskibe, og som kan ses som nødvendig for at skibet overhovedet kan sejle sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Udover at deltage i daglige aktiviteter og vedligeholdelse af skibet, har de unge skullet indgå i forberedelse og gennemførelse af sejlads med lejrskoler og andre grupper på Fulton. Hen over forår-, sommer- og efterårsperioder gennemføres "lejrskoletogter" af cirka en uges varighed på Fulton "med klasser fra grundskoler og ungdomsskoler". Desuden gennemføres sejlture af mindre omfang for eksempel for interessegrupper. De unge, som er blevet visiteret til at deltage på Fulton-projektet, har altså også skullet medvirke til at få en lejrskolehverdag for andre unge til at fungere. Desuden har de fungeret som Fulton mandskab for andre gruppejladser.

I perioden 2017-2021 har der været tilknyttet følgeforskning til projektet, som er gennemført og ledet af lektor Frans Ørsted Andersen, Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), Aarhus Universitet i tæt samarbejde med kollegerne, Rune Müller Kristensen og Karen Bjerg Petersen, hhv. adjunkt og lektor på samme institut på Aarhus Universitet.

Desuden har videnskabelig assistent Esben Klange samt specialeskriverne Toke Lund Laurisen og Maria Ulrik Jensen hver været tilknyttet projektet i ca ½ år. Deres bidrag har været af stor værdi og indgår i rapporten.

Følgforskningen i nævnte periode er betalt af Fulton Fonden, der igen er støttet af Lauritzen Fonden. Det samlede beløb for forskningen over hele perioden er på 400.000 kr. Beløbet blev ved projektets start sammen med de store linjer i forløbet af forskningen over de 3 år fastlagt i en kontrakt, der blev indgået mellem fondene og DPU. Nævnte fonde og personalet på Fulton har i øvrigt ikke blandet sig i forskningen, herunder metoder, teorier, analyser og rapportskrivning, men dog haft rapporten her til gennemsyn mhp faktatjek. De praktiske sider af det daglige forskningsarbejde har løbende været aftalt med skipper Jakob Jensen i forhold til at koordinere forskningen med sejlplaner osv. Forskningens centrale genstandsfelt er de udsatte unge, der indgår som såkaldte Esbjerg matroser på Fulton. De er på alle måder anonymiserede i rapporten her.

I løbet af denne periode har forskerne løbende foretaget spørgeskemaundersøgelser og interviews med såvel unge, som skipper, mandskab og matroser og også med personer i Esbjerg Kommune, Fulton Fonden og andre, der har tilknytning til det igangværende Fulton projekt. Ideen har været at "følge de enkelte unge og gentage spørgeskemaer og interview flere gange frem mod afslutningen af forløbet" (fra projektbeskrivelsen). Der er ud over interviews brugt et standardiserede spørgeskema, Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ), som "har vundet stor udbredelse i forskningen i børn og unges trivsel, læring og socio-emotionelle udvikling" (fra projektbeskrivelse) og en koncentrationstest. Dataindsamlingen er for størstedelens vedkommende blevet foretaget on-site på Fulton og nogle af forskerne, som har været tilknyttet projektet, har deltaget i sejlads på skonnerten.

I denne rapport vil vi gennemgå og gøre rede for en række forskellige forhold omkring Fulton-projektet og for resultaterne af undersøgelserne.

I *første kapitel* redegør vi for rammen om det hele: det danske uddannelsessystem – og udsatte unge. Vi præsenterer desuden de begreber, vi anvender. I *kapitel 2* gør vi kort rede for skonnerten Fultons historie, for derefter i *kapitel 3* at bringe en forskningsoversigt over relevant forskning på området. I *kapitel 4* præsenterer vi følgeforskningens teori og metode og i *kapitel 5* gives et indblik i etiske overvejelser. I *kapitel 6* redegør vi for Esbjerg kommunes visitationsproces i forhold til Fulton-projektet. I *kapitel 7* redegør vi for de kvantitative undersøgelser og i *kapitel 8* introduceres empiri og en tematisk analyse af kvalitative interviews. I *kapitel 9* præsenteres derefter en række ungeførtællinger, som er baseret på de interviews, vi i perioden har gennemført med de unge, der er visiteret på Fulton. Vi giver eksempler på

fortællinger med unge over og under 18, som på interviewtidspunktet befinder sig på Fulton. Der præsenteres fortællinger om unge over 18 år og deres videre vej efter de har gennemført forløb på Fulton og afslutningsvist gennemføres en sammenfattende analyse af ungefortællingerne. *Kapitel 10* afslutter rapporten med bemærkninger og bud på perspektiver. Herefter følger litteraturliste og bilag. Vi har i bilagene desuden medtaget en oversigt over de artikler, specialer og andre udgivelser, som er blevet skrevet i tilknytning til Fulton-projektet.

Resume af rapportens resultater

I denne rapport har vi fundet frem til en række forhold, der synes at gøre sig gældende for de unge, som har deltaget på Fulton. I rapportens enkelte afsnit uddybes disse forhold yderligere, *men sammenfattende kan det siges, at især de længerevarende forløb på Fulton, som de unge (under og over 18 år) har deltaget i, ser ud til at have haft en væsentlig og positiv betydning for de unges selvfølelse og efterfølgende oplevelse af forbedrede relationer og en bedre livskvalitet.*

Samtidig viser undersøgelserne imidlertid også, at det "at komme på ret køl" er et langt sejt træk, hvor såvel familie som mange samarbejdspartnere og besætningen på Fulton er og skal være involveret. Især opfølgning fra sagsbehandlernes side efter opholdet på Fulton er særdeles betydningsfuldt. Det (gode) samarbejde mellem sagsbehandlere, koordinator på Fulton-projektet fra Esbjerg Kommune og skipper og efterfølgende opfølgning på de unge ser ud til at være væsentligt, for at forløbene er vellykkede for de unge, der visiteres til Fulton-projektet.

Desuden viser undersøgelserne i følgeforskningsprojektet, at unge under 18 år med en specialskolebaggrund – unge, som i de senere år i større tal er visiteret til korterevarende eller delte forløb på hhv. Fulton og den hjemlige skole – ikke i samme grad oplever klart positive resultater. Disse udvalgte unge under 18 år på delte forløb ser ikke ud til i samme omfang som de unge under og over 18 år på længerevarende forløb at formulere sig om at blive "positivt berørt" og "komme på ret køl". Imidlertid har det ikke været muligt at følge disse unge over længerevarende perioder, hvorfor det kan siges, at det på længere sigt godt vil kunne vise sig, at opholdet på Fulton også for disse unge har haft en stor og betydningsfuld rolle i deres videre liv.

Opfølgningen på nogle af de unge over 18 år, som er startet på Fulton-projektet i de første år af projektperioden, hhv. i 2017 og 2018, viser, at nogle af dem er kommet meget langt i deres

videre forløb og liv. De tre udvalgte ungefortællinger om det videre uddannelsesforløb for unge over 18, som er medtaget rapporten i kapitel 9 viser, at de har gennemført de første trin i et maritimt uddannelsesforløb ved at have været på enten skoleskibet Georg Stage eller på søfartsskole. Og at de også er begyndt at arbejde for at få den sejltid, som er nødvendig, for at de kan gå videre med en maritim uddannelse.

Imidlertid er vejen efter Fulton forløbet for nogle Esbjerg-matroses dog også belagt med besværligheder og modgang. Det er mange ting, der skal fungere for de udsatte unge, hvor såvel personlige, familiemæssige, livsstrukturings – og evt. misbrugsproblemstillinger og andre udfordringer har præget og præger deres liv, også efter de har gennemført forløb på Fulton.

Undersøgelserne i denne rapport viser imidlertid også, at nogle af de betydningsfulde ting, som Fulton-projektet og et længerevarende forløb på Fulton bidrager med for de henviste unge, bl.a. er

- Fast struktur og faste rammer i dagligdagen
- Gode relationer til skipperne og den øvrige besætning
- Oplevelse af mestring af maritime og andre færdigheder
- Oplevelse af at blive anerkendt, behandlet ligeværdigt og få tildelt ansvar
- Oplevelse af at få sund mad
- Naturoplevelser: opholdet på havet giver de fleste unge "ro"
- Oplevelse af at opholdet på Fulton har bidraget til for mange af de unge "at komme på ret køl"

Vi skal gøre opmærksom på, at en lang række personer har bidraget til at vi har kunnet udarbejde denne rapport. Det drejer sig bl.a. om:

Toke Lund Larsen (specialestuderende), Maria Ulrik Jensen (specialestuderende), Esben Klange (videnskabelig assistent), Siw Maria Sundroos Heede (transskribering og rapportopsætning).

Det danske uddannelsessystem og de (udsatte) unge.

Af Maria U. Jensen og Frans Ørsted Andersen

Ungdomstiden består for langt de fleste unge af en række overgange og skift – mellem grundskole og ungdomsuddannelse, barndomsby og mulig uddannelsesby osv. Her skal de unge løbende integrere sig blandt nye jævnaldrende og voksne i nye arenaer og med nye spilleregler (Nielsen, Sørensen, & Osmec, 2010). Vi forbinder derfor ofte ungdomstiden med en stor åbenhed og mange muligheder, men det er ikke lige let for alle unge med de mange valg og muligheder. Man kan sige, at ungdomstiden er en generel sårbar og udsat tid for de unge, fordi de hele tiden skal omstille sig og være klar til at komme videre til et nyt sted. Dette er for nogle unge vanskeligere end for andre, og for nogle unge bliver det for store udfordringer til, at de kan overkomme dem selv. Derfor ser vi også en betydelig andel af unge, der kategoriseres som udsatte unge, såkaldte unge på kanten. Unge, der snubler i ungdomsårene, der mistrives, og som ikke har fundet vej til uddannelse eller arbejdsmarkedet endnu (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015). Der kan være mange årsager til, at disse unge falder fra, men gennemgående er, at unge uden for job og uddannelse oplever en dårligere mental sundhed end unge, der er i job og uddannelse. Der er ifølge Sundhedsstyrelsen en sammenhæng mellem unges deltagelse på uddannelse og job og unges trivsel. Mellem 70.000 og 130.000 unge under 30 år i Danmark er ikke i job eller uddannelse (Sundhedsstyrelsen, 2020).

Sundhedsstyrelsen definerer mental sundhed som: "En tilstand af trivsel, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdags udfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker. Mental sundhed er altså ikke kun fraværet af psykisk sygdom, men består også af psykologiske ressourcer og evner, som er nødvendige for at kunne udvikle sig og klare de udfordringer, der dukker op i alle menneskers liv." (Sundhedsstyrelsen, 2020)

Det danske uddannelsessystem

I Danmark har vi en uddannelsesstrategi om livslang læring. Vi skal have højere kvalitet og bedre sammenhæng i uddannelserne. Dette er blevet forsøgt gjort igennem flere nye uddannelsesreformer (Undervisningsministeriet, 2017a, b, c, d). Vi er et videnssamfund, og vi skal have uddannelser i verdensklasse. Ambitionen er, at flere unge skal i uddannelse, og at højere kvalitet i uddannelserne styrker Danmarks konkurrencekraft og sikrer, at vi kan udvikle os som et førende videnssamfund i en globaliseret verden (Undervisningsministeriet, 2007). Den uddannelsespolitiske målsætning lyder, at 90% af alle unge under 25 skal have gennemført en uddannelse eller være i beskæftigelse i 2030. Andelen af unge, der ikke har tilknytning til uddannelses- eller arbejdsmarkedet, skal være halveret i 2030 (Undervisningsministeriet, 2018).

VIVE (Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd) udgav i 2019 en rapport, der kortlægger de udsatte unge i NEET-gruppen. NEET-begrebet står for "Not in Employment, Education or Training" og er den internationale betegnelse for unge uden job og uddannelse (VIVE, 2019). Rapporten konkluderer, at gruppen af unge uden job eller uddannelse udgør en særlig gruppe, der allerede er kendt i kommunerne, og hvor der i forvejen arbejdes på tværs af forvaltninger omkring indsatsen for at få den unge ud af sin udsatte position. Kortlægningen viser endvidere, at der er en stor udfordring med denne målgruppe for kommunerne, og at der er behov for mere målrettede indsatser for at hjælpe denne gruppe af unge.

Marginalisering og udsathed i Danmark blandt unge

Der er en stigende samfundsinteresse i viden om unge og udsathed. Stadig flere unge rammes af udsathed, og man taler i dag om en ny form for udsathed. Meget forskning har hidtil vist, at der er en sammenhæng mellem den sociale arv og den enkelte unges livschancer, men i de senere år er der kommet en række undersøgelser indenfor ungdomsforskningen, der viser, at flere unge i middelklassen også rammes af udsathed (Cefu, 2020).

Udsathed kan komme til udtryk i mange former og være foranlediget af både individuelle og strukturelle forhold (Andersen, Jensen, Nielsen & Skaksen, 2019). Blandt andet igennem hjemløshed, psykisk sårbarhed og misbrug. Men udsathed er også, når unge mennesker står i ledighed over længere tid eller har gentagne frafald fra uddannelse (Katznelson, 2007). Man ved, at al erhvervserfaring og uddannelsesaktivitet i teenageårene og frem til den unges 20. år har positiv værdi, og derfor er unge, der falder fra uddannelse eller job i denne periode, særligt i risikozonen for at forblive i en udsat position.

Når der tales om unge på kanten, henvises der ofte til en forståelse af unge, der lever et liv på kanten af det danske samfund, fordi de har ringe eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet. Dog kan det være en svær gruppe at udpege, før de når teenageårene, da tidligere undersøgelser viser, at det især er den unges egen risikoadfærd, der er udslagsgivende for, om den unge senere i livet ender i den udsatte målgruppe (VIVE, 2019). Uanset om udsathed er grundet i social arv eller andre svære vilkår, har vi som samfund et fælles ønske om at fremme vilkårene for disse unges livsførelse. Velfærdssamfundet vil, at de skal komme i trivsel, og vi ønsker at give dem muligheden for positive forandringer, der kan være med til, at de kan finde en uddannelse, der passer til dem, eller et job, de trives i og derved også bidrage til samfundet som aktive medborgere. Men hvordan gør vi så dette? Hvilke indsatser skal der til? Og hvordan kan vi forbedre chancerne for, at denne gruppe af unge ikke forbliver i en marginaliseret position også som voksne? Der findes forskellige tilbud og indsatser, der forsøger at afhjælpe dette samfundsmæssige problem.

FGU er den Forberedende GrundUddannelse og skal hjælpe unge under 25 til at blive klar til at starte på en ungdomsuddannelse eller komme i job. FGU har tre uddannelsesspor; PGU (ProduktionsGrundUddannelse), AGU (Almen GrundUddannelse) og EGU (ErhvervsGrundUddannelse). I august 2019 startede de første hold FGU-elever. Etableringen af FGU-skolerne skal hjælpe kommunerne til at have et bredere tilbudsudvalg til de unge, der ikke er klar til at fastholde eller påbegynde et ordinært uddannelsesforløb. Det er den kommunale ungeindsats, der har ansvar for at målgruppevurdere unge til FGU (Børne- og undervisningsministeriet, 2020). Herunder er det også kommunens ansvar at udarbejde uddannelsesplanen med den unge. Den fungerer som et koordinerede værktøj (for kommunen), som samler de tilbud og indsatser, den unge vil have brug for med henblik på at komme videre i job eller uddannelse.

Begrebsafklaring

Esbjerg-matros: Dette begreb anvendes om de unge, der er visiteret til et ophold på Fulton gennem Esbjerg Kommune. Begrebet anvendes også om de tre tidligere matros, som udgør en del af undersøgelsens empirigrundlag. Argumentet for dette er, at det er den betegnelse, de unge går under blandt den øvrige besætning, under deres ophold ombord på skibet.

Mentor: Forståelsen af en mentor, er i denne rapport inspireret af Nakamura og Schernoffs bog "Good Mentoring" (2009). "The first and most basic characteristic [...] is availability and having enough involvement with the students [...]. Most effective mentors have an active

presence" (Nakamura & Shernoff, 2009, s. 216) d.v.s. mentorrollen forstås ofte som en person, der er fysisk til stede. Mentorbegrebet trækker også på Birgit Signora Tofts forståelse (2016).

Unge på kanten: Nærværende rapport anvender betegnelsen *unge på kanten* om unge i alderen 14-30, som lever et liv på kanten af det danske samfund, da de ikke har tilknytning til det danske arbejdsmarked eller uddannelsessystemet. På kanten forstås som en metafor for en situation eller position, der knytter sig til en forståelse af ungdomslivets arenaer, og kanten skal her favne det, at de unges udsathed kan gå flere veje (Katzenelson, Jørgensen & Sørensen 2015, s.27).

Livssituation: Samlet betegnelse for de forskellige vilkår, et menneske lever under, dvs. om den måde, man på et givent tidspunkt er stillet i livet; også konkret om et enkelt element i livsudfoldelsen (Ordnet, 2020). Nærværende rapport anvender betegnelsen *livssituation* om de unges situation set i et bredt perspektiv. Dette gøres for at indfange kompleksiteten i et levet ungdomsliv, og fordi denne rapport er interesseret i at undersøge forhold i de unges liv, som eventuelt kan ligge ud over uddannelse og beskæftigelse. Betegnelsen er med til at sikre et bredt syn på de unges liv.

Livsførelse: Den enkeltes daglige liv og de måder, den enkelte vælger at leve livet på (Ordnet, 2020).

Socialpædagogisk indsats: En socialpædagogisk indsats forstås i denne rapport som en indsats, hvor formålet er at skabe en positiv forandring i den enkeltes liv og forbedre den enkeltes livssituation med selvbestemmelse for øje (SL, 2015).

Fulton-projektet: Når nærværende rapport nævner Fulton-projektet, henvises der til det projektsamarbejde, som Fulton-Fonden, Esbjerg Kommune og Lauritzen Fonden indgik i 2017. Dette beskrives nærmere i kapitel 2.

Situeret læring: Lave og Wengers teori om situeret læring anvendes til at undersøge, hvordan Fulton har haft betydning for de unge, og i hvilket omfang. I den situerede læringsteori flytter forståelsen af læring sig væk fra at være et udelukkende individuelt fænomen, hen imod en opfattelse af læring som værende en del af den praksis, det enkelte individ indgår i (Lave & Wenger, 2003, s. 33). Derfor forstås læring i denne rapport som sammenvævet med læringsbegrebet *deltagelse*.

Fulton-projektet

Af Frans Ørsted Andersen og Maria U. Jensen

Fulton før og nu

Grethe Rostbøll¹ skriver i indledningen til sin bog *Skonnerten Fulton 100 år* (2015):

”Dansk søfartshistorie er fyldt med spændende og farverige beretninger fra fordums tid. Skonnerten Fulton, bygget i Marstal 1915, er en del af denne søfartshistorie. Fultons historie er en vigtig del af den sidste fase af sejlskibstiden i Danmark, og med fortællingen om Fulton er et stykke Danmarkshistorie ført helt op til i dag” (s.7).

De første mange år sejlede Fulton med fragt, først på Atlanten, senere i Østersøområdet. I den forbindelse blev skonnerten ad åre ombygget og moderniseret til motorskib, men i 1960'erne var dens tid som erhvervsskib ved at være forbi. Den var blevet så umoderne og slidt, at den var klar til at blive skrottet. Imidlertid lykkedes det en kreds af interesserede, tilknyttet Nationalmuseet, at sikre skonnerten som nationalt klenodie. Det fuldbyrdes i 1970, hvor Nationalmuseet overtog skonnerten, markeret ceremonielt i maj 1970 af daværende kulturminister K. Helweg Petersen. Sådan er det stadig her i 2021: skonnerten Fulton ejes af Nationalmuseet.

Museet gik efter overdragelsen i 1970 straks i gang med en restaurering, der førte skibet tilbage til dets oprindelige format som sejlskib. Herefter blev skonnertens virksomhed som sejlede museums- og ungdomsskib indledt, i en periode bl.a. med skipper Frohn Nielsen. I 1976 blev ansvaret for Fultons daglige drift overdraget til Fulton-Stiftelsen, senere Fulton Fonden (Rostbøll, 2015).

1976 var også året hvor skonnerten i regi af nævnte stiftelse begyndte at sejle med anbragte uge. Det ophørte i 2012, hvor Fulton Stiftelsen gik konkurs fordi mange kommuner trak de anbragte unge hjem.

I 2013 indledtes en ny periode med oprettelsen af Fulton Fonden, der havde et stort ønske om igen at kunne medvirke til at gøre en positiv forskel for udsatte unge. Omkring årsskiftet 2016-2017 førte et nyt samarbejde mellem Fulton Fonden, Esbjerg Kommune og Lauritzen

¹ Grethe Rostbøll er forfatter, mag.art, fhv. kulturminister og formand for Fulton-Stiftelsen/ Fulton Fonden.

Fonden til etableringen af et nyt Fulton-baseret socialpædagogisk tilbud målrettet udsatte unge. Formålet med tilbuddet var og er at øge de visiterede unges trivsel og tro på egne evner samt at motivere dem til uddannelse og beskæftigelse (Esbjerg Kommune, 2017a). Det er således en pointe, at Fultons til tider farverige fortid ikke bør forveksles eller sammenblandes med skonnertens aktuelle virke.

Denne rapport omhandler udelukkende om Fultons aktuelle virke som nyt pædagogisk tilbud målrettet udsatte unge under ledelse af chefskipper, Jakob Jensen.

Figur 2. Skonnerten Fulton © Jakob Jensen

Præsentation af Fulton-projektet

I det følgende præsenteres Fulton-projektet, som den case, følgeforskningen har undersøgt. Det er Fulton, som en socialpædagogisk indsats for unge på kanten, der er fokus på. Indsatsen udgøres af et længerevarende ophold og forløb som matros på skonnerten Fulton.

Efter en pause startede skonnerten Fulton op igen som et tilbud for udsatte unge, under daglig ledelse af skipper Jakob Jensen (Ørsted Andersen & Klange, 2020). I december 2016 blev en delegation fra Esbjerg kommune inviteret til Hvide Sande for at se Fulton skonnerten og blev her præsenteret for idéen om et tilbud rettet mod unge på kanten. Der blev derefter

indgået et samarbejde mellem Esbjerg Kommune, Fulton-fonden og Lauritzen Fonden. Esbjerg kommune visiterer de unge til tilbuddet, og Lauritzen Fonden er finansiel partner (Fulton Fonden & Esbjerg Kommune, 2017; Lund-Larsen, 2018).

Lauritzen Fonden er en erhvervsdrivende fond, der yder støtte til almennyttige aktiviteter. Fonden arbejder ud fra en vision om at understøtte børn og unge til at blive bidragende medborgere i Danmark (Lauritzen Fonden, 2020). Fulton fonden er den fond, der driver Fulton projektet, bl.a. med støtte fra Lauritzen Fonden. I forbindelse med Fulton-projektet blev der indgået en partnerskabsaftale mellem de to fonde (Fulton Fonden & Lauritzen Fonden, 2017)

Figur 3. Esbjerg-matroser på Fulton © Jakob Jensen

Opholdet på Fulton

De unge, der bliver visiteret fra Esbjerg Kommune til Fulton, kommer ombord på skonnerten og bliver en del af besætningen som matroser. De skal indgå i Fultons hverdag og de daglige gøremål ombord på skibet. Hver matros har en individuel handleplan tilpasset den enkelte unges evner og behov. Målsætningen er overordnet at give de unge succesoplevelser, så de genfinder troen på sig selv, og får modet til at planlægge deres fremtid med henblik på, at

de kan komme i beskæftigelse eller i uddannelse efter endt ophold på Fulton. Der er plads til fire unge pr. ophold, og tre ansatte er fast tilknyttet. Som udgangspunkt er de unge til søs i tre uger og er derefter på land i en uge. Et ophold på Fulton kan vare fra nogle få uger til flere måneder. Et typisk ophold på Fulton har en varighed på tre måneder, men det er individuelt fra ung til ung (Jensen, 2021).

Fulton har gennem hele året mange besøgende og sejler ofte med gæster. Bl.a. sejler Fulton mange lejrskoletogter med skoleklasser. De unge Esbjerg-matros er får under disse besøg til-delt ansvarsområder og opgaver i forbindelse med de forskellige gæster på skonnerten.

Som Esbjerg-matros er der minimumskrav til, hvad man skal gøre i løbet af en dag. Det handler bl.a. om, at alle skal deltage i måltiderne og hjælpe til med opvasken hver dag. Derudover deltager man efter evne og dagsform.

Indtil nu har ca. 45 unge afsluttet et ophold på Fulton. Den største andel har været drenge, og ca. 10% har været piger. Det pædagogiske tilbud til udsatte unge gennem samarbejdet mellem Esbjerg Kommune, Fulton Fonden og Lauritzen Fonden startede i 2017. DPU, Aarhus Universitet har stået for følgeforskningen til projektet i perioden 2017-2021.

Figur 4. Skipper på Fulton © Fulton-projektet

Hvem tilbydes et ophold som Esbjerg-matros på Fulton?

Fulton-projektet henvender sig til unge af begge køn i alderen 14-30 år. Der kan være mange grunde til, at den unge henvises og visiteres til et ophold på Fulton. Fælles for målgruppen kan det dog siges, at de ikke har afsluttet en uddannelse og/eller har nogen tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er unge, der ikke trives i deres nuværende situation, og som mangler stabilitet og rytme i hverdagen. Derudover har de unge, som kommer til Fulton, ofte én eller flere af nedenstående udfordringer (Lund-Laursen, 2018):

- Lavt selvværd og selvtillid
- Emotionelle, sociale eller personlige vanskeligheder
- Forskellige diagnoser
- Manglende motivation ift. job og uddannelse
- Behov for et pusterum fra den normale hverdag

- Generelt mangel på overblik og struktur

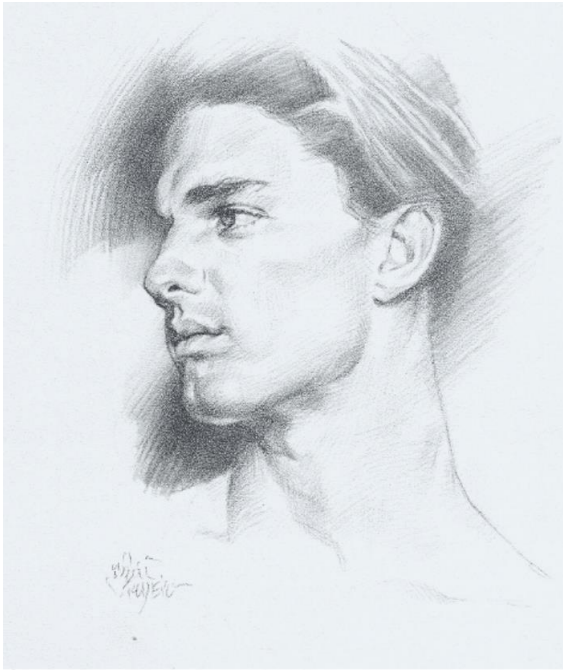
Inden den unge takker ja til et ophold på Fulton, mødes han/hun med Skipper Jakob. Jakob går altid en kort tur med den kommende matros for at "tænde et lille lys i den unge" (Jensen, 2021). Derefter kan den unge så vælge at takke ja eller nej til et ophold på Fulton. Hvis den unge takker ja, følger der derefter en prøveuge ombord på skonnerten. På den måde kan den unge få en fornemmelse af, hvad livet til søs indebærer og derefter på et kvalificeret grundlag vælge, om de ønsker at fortsætte opholdet (Jensen, 2021). I kapitel 6 i rapporten redegør vi nærmere for Esbjerg Kommunes kriterier og visitationsproces.

Figur 5. Aftenstemning på Fulton © Jakob Jensen

Personaer

For at skabe et levende billede af Fulton-projektets målgruppe, har vi valgt at lade os inspirere af personametoden og har skabt to personabeskrivelser (Jensen, 2021; Nielsen, 2011). Persona defineres som fiktive karakterer, der på basis af forskning og undersøgelser af specifikke målgrupper, repræsenterer eksempler på typiske personer i den undersøgte gruppe (Dam & Siang, 2021; Nielsen, 2011). I kapitel 8 præsenteres desuden ni ungefertællinger, der mere indgående beskriver udvalgte unge Esbjerg-matrosere under og over 18 år, som vi har interviewet i projektperioden. Nedenfor præsenteres de to udarbejdede personaer "Johan" og "Nikoline", der hver især repræsenterer de to kategorier af unge på Fulton: unge under 18 år og unge over 18 år. Beskrivelserne er udarbejdet af Jensen (2021) på baggrund af interviews med tidligere og nuværende Esbjerg-matrosere og med inspiration i ungefertællingerne i kapitel 8 i denne rapport.

Personligt

Johan er 20 år gammel og er på kontanthjælp. Han har været på flere forskellige ungdomsuddannelser, men har ikke gennemført nogen af dem. Nu bruger han de fleste af hans vågne timer på at sidde hjemme i lejligheden foran enten tv eller computer. Johan er tilknyttet uddannelseshuset i Esbjerg og forsøger derigennem, sammen med sin vejleder, at finde ud af, hvad der skal ske. Han har desuden et hashmisbrug, og den eneste motion, han får i løbet af dagen, er, når han går ned for at handle. Johan fortæller, at han føler sig træt og uoplagt, og hans humør er heller ikke altid det bedste.

Fysisk, socialt og mentalt

Johan har begrænset social kontakt til andre. Han har tidligere haft gode relationer til folk på bl.a. efterskole, men har ikke formået at bevare kontakten efter opholdet sluttede. Hans primære socialisering foregår virtuelt. Johan har svært ved at kontakte dem omkring ham. Hans forhold til familien er ”rodet”, som han selv fortæller, og Johan har derfor trukket sig fra flere familiære relationer. Johan føler sig ensom og har svært ved at tro på sig selv i forbindelse med at møde nye venner. Han lever i en form for selvvalgt isolation, men egentlig vil han gerne ud og ses med folk. Han ved bare ikke, hvordan han skal gribe det an.

Fremtidsplaner

Johan er i tvivl om, hvad han vil i fremtiden. Han kunne godt tænke sig et job eller en uddannelse, så han ikke behøver at gå på kontanthjælp og møde op til alle de møder med sagsbehandleren. Han ved bare ikke helt, hvilket job han kunne tænke sig eller hvilken uddannelse, der passer til ham. Han har også et ønske om at blive stoffri på sigt, men det er ikke lige det, der ligger først for, da Johan har svært ved at se grunden til at blive clean lige nu. Johan giver også udtryk for, at det virker uoverskueligt for ham at gøre andet, end det han gør lige nu, selvom han egentlig har et ønske om at ”komme væk” fra hans nuværende hverdag.

Figur 6. Persona 1 – Johan (Jensen, 2021)

Personligt

Nikoline er 15 år gammel. Hun bor hjemme hos sin far og papmor. Det går ikke altid lige godt med at bo hjemme. Hun skændes med forældrene, og det gør hende ked af det. Nikoline har, så længe hun kan huske det, haft svært ved skolen. Nikoline er glad for de kreative fag i skolen, men hun bryder sig ikke meget om de boglige fag. Hun har været tilknyttet specialklasser, men "det var ikke noget for mig", som hun siger. Hun har afsluttet to fag i 9. klasse - dansk og matematik. Lige nu er Nikoline derhjemme og er ved at finde ud af, hvad der skal ske fremadrettet.

Fysisk, socialt og mentalt

Nikoline går mange ture med familiens hund. Hun gik engang til gymnastik i den lokale idrætsforening, men hun stoppede, da hun ikke følte, hun var lige så dygtig som de andre piger. Nikoline har ikke megen tro på egne evner. Hun mangler selvtillid og lider også lidt af social angst. Hun er glad pige for det meste, men hun bliver hurtigt usikker, når hun skal prøve noget nyt og har brug for at være tryk først. Indimellem får tankerne taget om Nikoline, og hun får meget "uro" i hovedet, som hun selv fortæller. Hun har brug for meget alene-tid og har generelt svært ved at fastholde relationer til jævnaldrende.

Fremtidsplaner

Nikoline vil gerne arbejde med noget, hvor hun får mulighed for at udfolde sine kreative og praktiske evner. Hun vil gerne starte på FGU på et tidspunkt. Lige nu er Nikolines største ønske at komme væk hjemmefra, men hun ved ikke helt hvordan. Derudover snakker Nikoline meget om, at hun godt kunne tænke sig at få nogle gode veninder.

Figur 7. Persona 2 – Nikoline (Jensen, 2021)

Fulton-projektets formål

Formålet med Fulton-projektet er at hjælpe unge på kanten til en hverdag med bedre trivsel og derved hjælpe de unge på vej ind i enten uddannelse eller beskæftigelse. På Fulton arbejdes der med de unges motivation og med at give de unge erfaring med succesoplevelser. Skipper Jakob har et mantra, der hedder "Så længe man gør sig umage, så er det godt nok" (Jensen, 2021). Tankegangen på Fulton er, at det er mere at være og gøre, end det er at tale. De opgaver, de unge tildeles på skonnerten, er ofte synlige og håndgribelige, og dette gøres med tanken om, at det er lettere at forstå, at det, man laver, gør en forskel. Desuden hjælper det mange af de unge, at det er synligt, når man når i mål med en konkret opgave (Jensen, 2017).

Der er desuden individuelle mål for hver enkelt ung, og disse udarbejdes i samarbejde med den unge og en fagprofessionel fra kommunen. De individuelle mål udgør samtidigt en del af grundlaget for visitationen. Den unge skal i samarbejde med den fagprofessionelle opstille udviklingsmål for opholdet, og der udarbejdes en handleplan, der skal fremme den unges trivsel (Lund-Laursen, 2018).

Hverdagen og den pædagogiske tilgang

En typisk dag ombord på Fulton er vanskelig at beskrive. Ingen dage på skonnerten er ens. Alligevel er der opbygget en fast struktur, der skal gøre det overskueligt for de unge Esbjerg-matroses at følge hverdagen på skonnerten. Hver dag klokken otte bliver der serveret morgenmad, så det eneste, de unge skal tænke på fra morgenstunden er at stå op og tage tøj på, for derefter at gå op på dækket for at spise. Alt efter om det er en dag, hvor Fulton får besøg, eller en dag hvor det kun er besætningen selv ombord, aftaler Esbjerg-matrosene og de øvrige besætningsmedlemmer, hvad der skal gøres i løbet af dagen. De dage, hvor der ikke er besøg, er opgaverne oftest vedligehold af skonnerten (Jensen, 2021).

Figur 8. Sejl gøres klar © Fulton-projektet

Figur 9. Der sættes sejl. © Fulton-projektet

Den pædagogiske tilgang er i princippet og i praksis anerkendende, støttende og motive-
rende (Lyng, 2007). De unge støttes og opfordres til at kaste sig ud i nye udfordringer og
opgaver, men møder samtidig accept, hvis de ikke har modet eller lysten til at afprøve noget
nyt. Det vigtigste på Fulton er som nævnt, at man prøver og gør sig umage (Jensen, 2021).
Det anerkendende element kan ses og forstås som lyttende. De unge udtrykker netop i in-
terviewene, at noget af det, der rykker og gør en forskel på Fulton, er at de oplever at blive
taget alvorligt, at der bliver lyttet til dem, at de kan tale med personalet, primært skipper,

om deres problemer og udfordringer. Dermed kan man også sige, at Fulton har en relationsorienteret tilgang.

Forskningsoversigt/state-of-the-art

Af Maria U. Jensen og Frans Ørsted Andersen

I dette kapitel fremlægger vi en forskningsoversigt med henblik på at skabe et overblik over eksisterende forskning på området, "maritime projekter for udsatte unge". I udarbejdelsen er der gjort brug af flere forskellige typer af databaser og søgemaskiner (se figur 10). Der er bl.a. søgt i ERIC og PsychInfo.

Oprindeligt havde vi en ambition om at lave en systematisk litteratursøgning (Jørgensen & Reinecker, 2017). Det viste sig dog vanskeligt, da der kun findes en begrænset mængde tilgængelig international og national forskning på området. Dette tyder på, at Fulton-projektet er unikt og, at der ikke nødvendigvis findes mange lignende projekter. Denne rapport om Fulton-projektet supplerer således tilgængelig forskning og rapporter.

Der er foretaget søgninger ved brugen af søgestrengene som eksempelvis: Youth* AND at-risk* AND project* AND Maritim*/Sea*/Ocean*/Sailor* og unge* AND (maritim* OR søfart* OR sejl* OR skib* OR havet) AND (uddannelse* OR pædagog* OR specialpæd* OR erhverv* OR beskæftigelse* OR iværksæt*).

Ingen af de ovennævnte søgestrengene giver resultater med relevant forskning på området. Søgeordene er i øvrigt forsøgt oversat til dansk, men også her findes kun ganske få relevante resultater. Ekskluderes søgeord, der relaterer sig til det maritime, findes så mange resultater, at det ikke er muligt at sortere i litteraturen, og lave en relevant forskningsoversigt ud fra rapportens emne. Derfor har det ikke været muligt at foretage en systematisk litteratursøgning, hvor søgeord omkring søfart direkte optræder.

Vi har fået hjælp af forskningsbibliotekar på DPU, Vibeke Jarthoft, til at foretage søgningerne. Hun har bekræftet vores erfaringer med søgningen og medgiver ligeledes, at denne rapportens emne er svært at lave relevant søgning på, da en snæver og specifik søgning giver ganske få resultater, mens en bred søgning giver for mange resultater til, at det er muligt at gennemgå dem systematisk. Nedenfor ses en figur, der viser en oversigt over, hvordan der er søgt i de forskellige databaser.

Søgningsoversigt		
Engelske søgeord <ul style="list-style-type: none"> • Youth • Adolescent • Youth at-risk • Ocean • Sea • Navigation • Sailor • Project • Maritim 		Danske søgeord <ul style="list-style-type: none"> • Unge • Udsatte unge • Maritim • Havet • Søfart • Sejl • Skib • Pædagog • Beskæftigelse • Projekt
Søgestrategi		Datoer for søgninger
Databaser <ul style="list-style-type: none"> • ERIC • PsycINFO 	Internetsider <ul style="list-style-type: none"> • www.cefu.dk • www.vive.dk 	Den 11. og 12. maj 2020 Den 15. og 16. juni 2020 Den 23. og 24. september 2020 Den 28. og 29. oktober 2020

Figur 10. Oversigt over søgninger (Jensen, 2021).

Derfor har vi suppleret litteratursøgningen med en bevidst tilfældig søgning, samt en netværksorienteret tilgang, hvor vi har opsøgt og adspurgt eksperter på området. Bl.a. har vi brugt Toke Lund-Laursens speciale fra 2017, der også var tilknyttet forskningsprojektet om Fulton-projektet.

Hvad vi fandt

Ovennævnte søgning bidrog med forskning, artikler og rapporter. Vi har valgt at skrive et kort resumé om hvert af de særligt relevante bidrag, da det er vanskeligt at lave generelle oprids og opsamlinger på et område med begrænset forskning. Derfor har vi vurderet, at et resume giver et mere mangfoldigt blik på de relevante undersøgelser.

Entrepreneurial mentorship: An innovative therapeutic approach for at-risk youth and diverse older adults (1994)

I Paul Wright, Melissa Owen, Francis McGuire og Kenneth Backmans kvalitative studie fra 1994 undersøges en innovativ terapeutisk tilgang i forhold til udsatte unge, hvor de indgår i et mentorskab med ældre voksne, i særlige naturomgivne rammer (Wright, Owen, McGuire, & Backman, 1994). Det er et empirisk casestudie, der har undersøgt, hvordan det at udsatte unge og ældre indgår i et mentorbaseret bekendtskab, giver meningsfulde relationer for både de ældre og de unge. De ældre giver livserfaringer videre til de unge, som er vokset op med en anderledes baggrund end deres egen.

Unge uden job og uddannelse – hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor? En kortlægning af de udsatte unge i NEET-gruppen (2019)

VIVE har – som nævnt i kapitel 1 - udgivet en rapport i 2019, der kortlægger unge i Neet-gruppen (VIVE, 2019). Undersøgelsen viser, at risikoadfærd i ungdomsårene er særligt udslagsgivende for, om en ung senere oplever at stå uden arbejde eller uddannelse. Rapporten er bygget op om tre delanalyser, hvor den første del er et litteraturstudie. Anden del er en kvantitativ undersøgelse, der indsnævrer målgruppen på baggrund af registerdata, mens den tredje del er kvalitativ og baseres på 10 fokusgruppeinterviews. Undersøgelsen fandt, at udsatte unge er mindre tilbøjelige til at flytte på tværs af kommunegrænser og at den største andel af de unge i NEET-gruppen er bosat i de større byer. Resultaterne viste, at strukturelle faktorer som optagelseskrav på uddannelse var medvirkende til, at de unge har vanskeligheder med at komme videre. Undersøgelsen viste også, at motivation spillede en central rolle hos de unge. Rapporten foreslår, at motivation tænkes mere ind i indsatser rettet mod denne målgruppe.

Egmont Rapporten ”Vi kan godt”, (2017)

Egmont Rapporten tager udgangspunkt i en undersøgelse af anbragte børns læring og livsduelighed (Egmont Rapporten, 2017). Rapporten er delt op i tre kategorier; ”stimulerende læringsmiljøer”, ”bedre skoleforløb” og ”et kærligt skub”. Rapporten hævder, at stimulerende læringsmiljøer skal prioriteres højere og skal være tilgængelige for alle børn og unge – også dem, der er bosat uden for eget hjem. Bedre skoleforløb skal sikres ved, at fagpersonerne omkring børnene har bedre forståelse for børnenes situation. Der skal være færre skift og overgange mellem skoler. Kategorien ”et kærligt skub” har gennem kvalitative interviews undersøgt, hvordan anbragte børn og unge udtrykker at have brug for voksne, der støtter

og udfordrer dem, men som ikke kun er professionelle. Her viser det sig, at mentorordninger har særlig værdi og at det er væsentligt at indgå i sociale fællesskaber, hvor de unge kan knytte venskaber med andre børn og unge.

Surfing for Social Integration: Mental Health and Well-Being promotion through Surf Therapy among Institutionalized Young People (2017)

Denne artikel tager udgangspunkt i en portugisisk undersøgelse ved navn Surf-Salva Camp 2016 Project (Gaspar, Santos, & mfl., 2017). Projektet søger at fremme børn og unges (bosat uden for eget hjem (institution)) mentale helse, psykiske velbefindende og sociale inklusion. 48 børn og unge i alderen 10-16 år har deltaget i projektet. Projektet foregår på stranden og ved havet i Lissabon. Undersøgelsen tager udgangspunkt i surfing og anvender surf-therapy for at fremme børn og unges mentale helse. Naturoplevelser, motorik og sansestimulering er alle elementer, der i denne undersøgelse har vist at have positiv effekt på en række områder hos de deltagende børn og unge. Bl.a. så man en forbedring i deres lyst til udfordringer, sociale kompetencer og emotionelle selvregulering. Surf-Salva Camp 2016 Project har udviklet undersøgelsen med inspiration fra lignende projekter fra Storbritannien, Australien og Sydafrika. I Surf-Salva Campen havde børn og unge skiftevis undervisning i "safety-at-sea" og lektioner i surfing.

Open College Andromeda

Et socialpædagogisk opholdssted med navnet Open College Andromeda, medtages her, da der er visse ligheder med Fulton-projektet (Andromeda, 2020). Dog er der også afgørende forskelle, fx at Open College Andromeda er et behandlingssted for anbragte unge. Andromeda er en selvejende institution, der sejler rundt med belastede unge på skonnerten Jylland og har som Fulton-projektet et mål om at gøre de unge i stand til at fungere i job eller uddannelse. Andromeda tilbyder også skolegang som en del af deres tilbud i de uger, hvor de unge ikke er til søs, modsat Fulton.

I vores søgning fandt vi altså kun ét maritimt projekt i Danmark, som minder lidt om Fulton, og som har gode resultater med at sende de unge til søs.

Figur 11. Styr på for tøjningerne. © Fulton

Anvendt teori

Af Frans Ørsted Andersen, Maria U. Jensen, Rune Müller Kristensten og Karen Bjerg Petersen

Her i kapitel 4 præsenterer vi den teoretiske forståelsesramme og de forskningsmetoder, der er anvendt i følgeforskningen.

Transfer

Ifølge Bjarne Wahlgren og Vibe Aarkrog (2012) betyder transfer "overføring". Transfer forudsætter, at man kan se funktionelle ligheder i forskellige situationer og derved overføre sin viden og kunnen til en ny situation. Transfer defineres som: "anvendelse af viden og kunnen lært i én sammenhæng til at kvalificere handling i en anden sammenhæng" (Wahlgren og Aarkrog, 2012, s. 16). Transfer begrebet er således vigtigt i forhold til Fulton-projektet, da vi er interesserede i at undersøge, om og hvordan Fulton har haft betydning for de unges livssituation, ikke bare under opholdet på Fulton, men også efter forløbet.

Wahlgren og Aarkrog opererer med *specifik og generel transfer* (Wahlgren & Aarkrog, 2012). Specifik transfer refererer til konkret overførsel af færdigheder og teknikker. F.eks. når de unge lærer at vaske dørken ombord på Fulton og overfører det til at kunne vaske gulvet i egen lejlighed. Generel transfer refererer til en generel overførsel af viden og kunnen. F.eks. når de unge får en viden om, at sund kost og motion på Fulton påvirker deres humør positivt, er det muligt for dem at drage den viden med over i deres hverdagsliv derhjemme efter Fulton-opholdet. Som de to eksempler illustrerer, kan det være vanskeligt at finde en klar grænse mellem de to former for transfer, der er således en glidende overgang mellem de to. For begge forståelser kræver en positiv transfer, at den unge kan tilpasse det, de har lært på Fulton til en ny, men lignende situation uden for Fulton. Transfer ses således som en proces, hvor transformationen af viden og kunnen kan gøres anvendelig og tilpasses en anden situation. Denne proces varierer i sværhedsgrad, og er indimellem så vanskelig, at transfer ikke er mulig (Wahlgren & Aarkrog, 2012, s. 17).

Situeret læring

Situeret læring er et begreb/ en teori, der passer godt til en forståelse af pædagogisk praksis, hvor mesterlære/ "sidemandsoplæring" indgår. Oprindeligt udsprang teorien om situeret læring netop af Jean Laves feltstudier om "mesterlære". Lave ser læring som et fænomen, der skal forstås situeret og kontekstindlejret (Lave & Wenger, 2003, s. 7-12).

Læring ses i teori som uadskilleligt og integreret i social praksis. I denne forståelse ses læring derved som noget relationelt, idet læring er noget, der opstår og finder sted i samspillet i og mellem mennesker (Lave & Wenger, 2003, s. 36-37). Lave og Wenger opfatter læring som noget, der sker i en deltageres ramme fordelt mellem deltager og ikke som en ensoprettet proces, der foregår i den enkelte. En central del af læringsbegrebet bliver altså *deltagelse*, hvorved deltagelsen er baseret på en "situeret forhandling og genforhandling af mening i verden" (Lave & Wenger, 2003, s. 48). Vi ser netop deltagelse som en central størrelse i læringen på Fulton. Lave og Wenger mener, at *deltagelse* involverer hele personen og ikke kun handler om specifikke aktiviteter. Det indebærer, at man bliver en fuldgældig deltager, der skal kunne beherske nye opgaver, funktioner og aktiviteter (Lave & Wenger, 2003, s. 49). Ingen af delene eksisterer for sig selv isoleret set, men er derimod en del af det, Lave og Wenger kalder et *relationssystem*. Læring indebærer i denne forståelse også et aspekt af konstruktion af identiteter, da Lave og Wenger opfatter identiteter som "langvarige, levende relationer mellem personer og deres placering og deltagelse i praksisfællesskaber" (Lave & Wenger, 2003, s. 49-50). Ifølge Lave og Wenger sker læringen i bevægelsen fra legitim perifer deltager til at være et fuldgældigt medlem af praksisfællesskabet. Derved kan det opsummerende siges, at adgangen til praksisfællesskabet også bliver adgangen til læringen. I denne rapport forstås Fulton som et praksisfællesskab.

Self-efficacy

Et centralt begreb hos Bandura er *self-efficacy*. Det er vanskeligt at oversætte direkte til dansk, men det kan forstås som "troen på egne evner". Det er gennem erfaringer og oplevelser, at mennesket danner en tro på, hvad det er i stand til, både i konkrete situationer og i overordnet forstand. Ifølge Bandura spiller menneskets forestillinger om sig selv en stor rolle for mulighederne for at håndtere eget liv og for individets generelle velbefindende (Bandura, 1991, s. 248). En persons *self-efficacy* er derfor i teoretisk forståelse betydningsfuldt for individets trivsel.

Self-efficacy-begrebet omtales af Bandura som en form for målbart begreb, forstået på den måde, at der kan være tale om en høj eller lav grad af self-efficacy. Bandura siger følgende om karakteristika ved høj eller lav grad af self-efficacy:

“people with a low sense of efficacy avoid difficult tasks. They have low aspirations and weak commitment to their goals. They turn inward on their self-doubts instead of thinking about how to perform successfully. When faced with difficult tasks, they dwell on obstacles, the consequences of failure, and their personal deficiencies. Failure makes them lose faith in themselves because they blame their own inadequacies. They slacken or give up in the face of difficulty, recover slowly from setbacks, and easily fall victim to stress and depression. People with high perceived self-efficacy, by contrast, approach difficult tasks as challenges to be mastered rather than threats to be avoided. They are deeply interested in what they do, set high goals, and sustain strong commitments.” (Bandura, 1997, s. 2)

Graden af self-efficacy hos et menneske er altså med til at afgøre, hvor målrettet og motiveret en person er for at tilgå en opgave. Det kan forstås som, at det får afgørende betydning for, hvor meget og hvordan et individ vil kæmpe for at nå sine mål.

Der er fire faktorer, der spiller ind i udviklingen af self-efficacy: 1) *Performance Accomplishments*, 2) *Vicarious Experience*, 3) *Verbal Persuasion*, 4) *Emotional Arousal* (Bandura, *Self-efficacy: The Exercise of Control*, 1997). Nedenfor opstilles et skema, der viser en oversigt over de forskellige faktorer. I oversigten uddybes de fire faktorer med en kort beskrivelse af, hvordan de kan forstås set i tilknytning til Fulton-projektet og nærværende undersøgelse. Beskrivelserne er skrevet ud fra Dammeyer (Dammeyer, 2017, s. 82-84) og Lund-Laursens (Lund-Laursen, 2018, s. 42-44) forståelse af Banduras faktorer (Jensen, 2021).

Faktorer der påvirker udvikling af self-efficacy	Beskrivelse af faktorer
Performance Accomplishments	En persons succesoplevelser vil øge troen på, at man kan lykkes med lignende opgave igen. Omvendt vil en persons nederlag og fiaskoer medvirke til en lavere grad af tro på sig selv. Self-efficacy kan derfor siges at have en selvforstærkende effekt.
Vicarious Experience	At observere andres succesoplevelser, gennem vikarierende erfaringer vil også bidrage positivt til udviklingen af høj self-efficacy. Det har dog også betydning, hvorvidt individet identificerer sig med de mennesker, det omgiver sig med. Derfor kan et miljøskifte potentielt have betydning for udviklingen af self-efficacy. Dette er særligt relevant for denne undersøgelses målgruppe, da det er unge der skifter hverdagen på land ud med et ophold til søs på Fulton.
Verbal Persuasion	Self-efficacy kan også svækkes eller styrkes ved andres verbale påvirkninger om, hvorvidt de tror på, at personen kan eller ikke kan klare en opgave. Det er altså muligt at styrke self-efficacy gennem verbal motivation og ligeledes fratage et individs self-efficacy hvis omkringliggende personer giver verbalt udtryk for, at individet ikke vil lykkes med en opgave.
Emotional Arousal	Positive følelser kan stimulere individet til at føle at de klare sig godt. En positiv følelsesmæssig afstemning er fremmende for self-efficacy, hvor følelser som stress og angst er hæmmende. Dette kan endvidere siges at have betydning i nærværende undersøgelse på en række områder, da sund kost, søvn og motion kan ses direkte på self-efficacy.

Figur 12. Faktorer, der påvirker udvikling af self-efficacy (Jensen, 2021)

Figur 13. Esbjergmatros styrer (© Fulton).

Metode og metodiske overvejelser

I dette kapitel præsenterer vi de forskningsmetoder, vi har anvendt i følgeforskningen ligesom vi diskuterer nogle af de overvejelser, vi har haft.

Kvalitativ tilgang

Denne rapport – og den gennemførte følgeforskning – har primært taget udgangspunkt i kvalitative undersøgelsesmetoder, som casestudiet og kvalitative interviews, dog suppleret med nogle kvantitative tests. Sidstnævnte er bragt i anvendelse for at afsøge muligheden for at dokumentere en egentlig effekt af Esbjerg-matrosernes ophold på Fulton. Det beskrives nærmere i kapitel 7. I kvalitativ forskning interesserer man sig for, *hvordan* et fænomen eller "noget" gøres, opleves, udvikles eller fremtræder. I den kvalitative forskning søges beskrivelser, forståelser og muligheden for at fortolke og dekonstruere den menneskelige erfaring gennem metoder, der indfanger dette (Brinkmann & Tanggaard, 2015). I kvantitativ forskning kan det modsat siges, at forskningen ønsker objektivitet og er optaget af at undersøge kvantiteten af noget, eksempelvis hvor meget eller hvor mange og der bruges derfor metoder, der gør dataene målbare. Forskellige egenskaber tilskrives derved typisk en talværdi, da dette også giver mulighed for at bearbejde dataene statistisk, bl.a. for at kunne se, om der sker en reel forandring over tid, eller om de kvalitative oplevelser af forandring alene er oplevelser, uden andre kan se forandringer i mere objektive forhold (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Det kræver dog et stort talmateriale for at kunne dokumentere egentlige forandringer og med sikkerhed tilskrive disse til et konkret fænomen, som f.eks. deltagelse som Esbjerg-matros på Fulton. Den kvantitative tilgang er altså valgt som supplerende undersøgelsestilgang i følgeforskningsprojektets primært kvalitative tilgang, hvor hensigten frem for alt har været at undersøge kompleksiteten i de unges erfaringer, fortællinger og oplevelser. Overvejelser i relation til de kvantitative undersøgelser behandles yderligere i rapportens kapitel 7, hvor de anvendte test og spørgeskemaer gennemgås.

Casestudiet som forskningsmetode

Robert K. Yin (Yin, 2003) definerer casestudiet således: "a case study is an empirical inquiry that investigates a contemporary phenomenon within its real-life context, especially when the boundaries between phenomenon and context are not clearly evident" (Yin, 2003, s. 13).

Som metode er casestudiet kendetegnet ved dets egnethed til at studere et komplekst tilfælde eller fænomen. I casestudiet indfanges sociale processer, og metoden er således et design, der respekterer kompleksiteten i sociale systemer og deres afhængighed af omgivelserne. Dette gør sig gældende for Fulton, på samme måde som Wright, Owen, McGuire og Backmans casestudie hvor udsatte unge og ældre blev matchet i et terapeutisk orienteret forløb, placeret i landlige omgivelser. Her var formålet at udveksle livserfaringer mellem de unge og de ældre (Wright, Owen, McGuire, & Backman, 1994). Casestudiet er baseret på dybtgående forståelse af fænomenet igennem omfattende analyser og beskrivelser foretaget i den konkrete sammenhæng eller kontekst, som fænomenet foregår i (Launsø, Olsen & Rieper, 2017). Et casestudiedesign er fleksibelt, fordi det tillader en åbenhed over for det uforudsete (Yin, 2003, s.11-15). Casestudiet er særligt anvendeligt i dette følgeforskningsprojekt, da Fulton er en skonnert, hvilket er med til at gøre undersøgelsesfeltet til en helt unik empirisk størrelse, hvor konteksten kræver særlig opmærksomhed.

Et casestudiedesign er mere omfattende og varieret end andre typer design. Det er desuden mindre standardiseret hvad angår metoder, og der bruges typisk flere forskellige metoder ved dette forskningsdesign (Launsø, Olsen & Rieper, 2017). Dette er i tråd med nærværendes rapportens videnskabsteoretiske orientering, der er pragmatisk, hvorved rapportens metoder og teorier er empirisk styrede.

I en undersøgelse som denne, der refererer til temaer af kompleks og kontekstuel art, kan casestudiet anvendes på en meningsfuld måde og er derfor den metodiske ramme for denne rapport.

Det kvalitative forskningsinterview og telefoninterviews.

Det kvalitative forskningsinterview er én metode blandt flere, der orienterer sig imod at indsamle kvalitativ empiri. Det er ikke udelukkende metoden, der afgør produktionen af empirien, men også de fænomener, der ønskes undersøgt. Derfor er det vigtigt at have defineret, hvad der kendetegner fænomenerne, vi ønsker at orientere vores forskning imod. Som Launsø, Rieper og Olsen skriver, er kvalitativ forskning særligt relevant, når "grænser mellem fænomenet, som forskeren ønsker at undersøge, og omgivelserne er svære at afdække"

(Launsø, Olsen, & m.fl., *Forskning om og med mennesker*, 2017). Det kvalitative interview er anvendeligt, når der indsamles viden fra konkrete personers erfaringer, vurderinger og sociale sammenhænge. Det kvalitative interview giver mulighed for at undersøge, hvordan enkeltpersoner forstår bestemte begivenheder og situationer i deres liv (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 32). Dette er brugbart i en undersøgelse, hvor vi skal klarlægge, om og på hvilken måde, Fulton har haft betydning for de unges livssituation.

Endvidere er der i følgeforskningsprojektet brugt telefoninterviews. Telefoninterviews er ofte blevet brugt i kvantitativ forskning som opfølgning på undersøgelser (Brinkmann & Tanggaard, 2015), men er også anvendt i pædagogisk forskning til indsamling af kvalitative data om fx elevers begrundelser for frafald m.v. (Glogowska, Young & Lockyer, 2010). I dette følgeforskningsprojekt har telefoninterviews været anvendt i forbindelse med interviews af tidligere Esbjerg-matros, der ikke længere er tilknyttet Fulton.

Etiske overvejelser og refleksioner

Af Frans Ørsted Andersen & Maria U. Jensen

I dette kapitel præsenteres et afsnit om de etiske overvejelser og refleksioner samt en forklaring af, hvordan etikken har haft en afgørende rolle for undersøgelsens empirigenerering og databehandling.

Etiske overvejelser må altid medtænkes, når der bedrives forskning. Det kræver særlig stilningtagen, når forskningen er kvalitativ, fordi denne går tættere på mennesket, omstændighederne og de sociale forhold, bl.a. fordi det kan gøre det muligt at genkende de personer, der har deltaget. Altså er der en række etiske udfordringer og overvejelser, vi bør gøre os inden, under og efter undersøgelsens start (Bengtsson Torbenfeldt & Mølholt, 2020). I dette afsnit opstilles nogle etiske retningslinjer, som indeværende rapport har fulgt.

Informeret samtykke

Informeret samtykke vil sige, at informanterne bliver informeret om undersøgelsens hensigter og opgavens formål. Det informerede samtykke indebærer også, at informanterne bliver oplyst om, at de til en hver tid har ret til at trække sig fra undersøgelsen eller trække deres samtykke tilbage. Det informerede samtykke i denne undersøgelse, er givet mundtligt i forbindelse med interviewene og mundtligt ved de uformelle samtaler, vi havde ved vores besøg på Fulton. Alle deltagende informanter har ligeledes fået vores kontaktoplysninger og er blevet tilbudt at få tilsendt lydoptagelserne, så de på den måde kan kontakte os, hvis de har lyst til at gennemlytte optagelserne, inden de bliver brugt i rapporten.

GDPR-lovgivningen

Informanterne i rapporten har fået fiktive navne, der stemmer overens med de navne, som er blevet brugt i følgeforskningen. Dette er gjort for at overholde GDPR-lovgivningen, samt for at sikre informanternes anonymitet (GDPR, 2019). Der er desuden ændret ved enkelte udtalelser og informationer i interviewene, hvis vi har vurderet, at informationen var personfølsom. Dette er gjort for at sikre de medvirkendes anonymitet (Bengtsson Torbenfeldt & Mølholt, 2020, s. 193-194). I denne forbindelse er der foretaget en vurdering af, at de ændrede informationer ikke er af afgørende betydning for rapportens overordnede konklusioner og formål. GDPR-lovgivningens principper efterledes bl.a. ved, at al optaget materiale slettes efter brug. For at tilsløre informanternes identiteter har vi desuden undladt at nævne konkrete skoler, sportsforeninger og lokal-geografiske områder, hvor de unge holder til. De informationer, der fremgår om de unge, er derfor begrænset til (fiktive) navne, alder, køn; for to af informanterne fremgår det dog, hvilken virksomhed de har arbejdet for (Bengtsson Torbenfeldt & Mølholt, 2020).

Visitationen til Fulton-projektet

Af Karen Bjerg Petersen

I kapitel 2 er visitationsprocessen til Fulton beskrevet kort. I dette kapitel redegøres der mere indgående for visitationsprocessen til Fulton-projektet.

Visitationsprocessen beskrives med afsæt dels i to dokumenter fra Esbjerg Kommune og dels i interviews med centrale personer i Esbjerg Kommune, foretaget i november 2019 (se bilag 1). Dokumenterne er: Esbjerg Kommunes visitationsprocedure til Fulton *Ophold på Fulton, tilbuddet, målgruppe og visitation* (Esbjerg Kommune, 2017a) og *Esbjerg Kommunes visitationsskema til Fulton* (Esbjerg Kommune, 2017b). Visitationsskemaet er udarbejdet i et samarbejde mellem en psykolog fra PPR, Esbjerg Kommunes koordinator for Fulton-projektet og skipper på Fulton, under hensyntagen til gældende lovgivning. Esbjerg kommune har endvidere udgivet en brochure om Fulton til målgruppen med titlen: *Vil du med på Fulton?* (Esbjerg Kommune, 2017c)

Det formelle samarbejde i Fulton-projektet

Som vi har omtalt tidligere i rapporten, formaliseredes samarbejdet mellem Esbjerg Kommune, Fulton Fonden og Lauritzen Fonden i 2017. Dette har medført, at Esbjerg Kommune har udpeget en tovholder (koordinator) for projektet, at der i samarbejdet er udarbejdet dels kriterier for, hvilke unge, der bliver optaget på Fulton og dels visitationsskemaer, som UU-vejledere og tovholder udfylder på hver enkelt ung. Esbjerg Kommune betaler for og reserverer fire årspladser til udsatte unge fra kommunen på Fulton. Lund-Larsen skriver i sit speciale fra 2018 følgende:

Fulton har i over 40 år sejlet med unge, som på forskellig vis har haft svært ved at komme videre med uddannelse og job efter folkeskolen. Afsætningen af fire årspladser til unge mennesker er således ikke noget nyt. Det er imidlertid noget nyt, at Esbjerg Kommune fra 2017 har købt de fire årspladser og reserveret dem specifikt til udsatte unge. Visitationen til Fulton foregår nu som et samarbejde mellem to repræsentanter fra Fulton samt to repræsentanter fra Esbjerg Kommune. Dette har ifølge [skipper Jakob] Jensen betydet, at ungegruppen adskiller sig fra de foregående år ved at have

mere udtalte vanskeligheder. En anden forskel er, at der nu udarbejdes visitationsskemaer, som indeholder klart definerede mål for de unge. Dette omfatter en handleplan, som forholder sig til, at de unges trivsel og generelle udvikling skal fremmes under opholdet (Lund-Larsen, 2018).

Esbjerg Kommunes tovholder og koordinator på Fulton-projektet er den person, der

- har den direkte kontakt med skipper Jakob Jensen på Fulton
- har kontakt med de UU-vejledere og sagsbehandlere/ beskæftigelsesvejledere, som henviser unge til Fulton-projektet og
- har kontakt til de unge, som visiteres til Fulton-projektet og arrangerer og deltager i samtaler med Skipper Jakob Jensen og de unge, som visiteres til Fulton-projektet
- er den daglige og løbende kontaktperson for Fulton-projektet i Esbjerg Kommune

Visitationsprocessen til Fulton i Esbjerg Kommune

Visitationsprocessen til Fulton foregår i etaper. Indledningsvist kontakter UU-vejledere (som har ansvaret for unge i uddannelse fra 7. klasse og indtil 25 år) eller beskæftigelsesrådgivere (som har ansvar for unge over 18 år, som modtager hjælp) Esbjerg Kommunes Fulton koordinator. På baggrund af samtaler med koordinator, gennemfører UU-vejlederne eller beskæftigelsesrådgiverne derefter med afsæt i en eksisterende handleplan en visitation af de unge, hvor visitationsskemaet tages i brug. Efter visitationen tages der i et samarbejde med Esbjerg Kommunes Fulton projektkoordinator stilling til, hvorvidt de unge kan gå videre. Herefter arrangeres et møde med skipper Jakob Jensen fra Fulton og den unge. Derefter gennemføres en individuel samtale mellem skipper og den unge. Ved et positivt udfald på disse samtaler får den pågældende unge en prøveperiode på Fulton. Under hele prøveperioden er der løbende kontakt mellem Esbjerg Kommunes koordinator for Fulton-projektet og skipper. Efter prøveperioden aftales det, hvorvidt den unge skal have et ophold på skonnerten og under hvilke betingelser, opholdet skal foregå. Etaperne i visitationsprocessen er altså følgende:

1. UU-vejleder og/eller beskæftigelsesrådgiver kontakter Esbjerg Kommunes koordinator
2. UU-vejleder og/eller beskæftigelsesrådgiver gennemfører visitation af de unge
3. Møde i land mellem den visiterede unge og skipper
4. Individuelt møde mellem skipper og den unge, evt på Fulton.
5. Prøveperiode for den unge på Fulton
6. Endelig beslutning om optagelse af den unge på Fulton

Esbjerg Kommunes koordinator for Fulton-projektet nævner i et interview i efteråret 2019, at der "kun er få kriterier" for at blive optaget i et forløb på Fulton og fremhæver især, at de unge selv skal ville opholdet, dvs. de skal være motiverede og de må ikke på tidspunktet for opstart på Fulton have misbrugsproblemer, dom for brandstiftelse eller dom for overgreb på mindreårige. Desuden skal de have et sted i land at bo, en fast adresse at vende tilbage til. Det er altså vigtigt for Esbjerg kommune, at de unge er motiverede til selv at komme på Fulton. Som tidligere nævnt er det netop udsatte unge fra Esbjerg Kommune, der visiteres til Fulton-projektet. Kommunens koordinator nævner, at følgende to grupper unge typisk optages til et forløb på Fulton:

1. Unge, der ikke kan honorere krav i folkeskolen (unge under 18 år), som ikke kan se meningen med skolen (ikke kan sidde stille), nogle kan have ADHD eller være udfordret på anden måde
2. Unge (typisk over 18 år), der er gået i stå, er udfordret i personlige relationer, som evt. i kortere periode har haft mindre misbrugsproblemer og/eller problemer med gennemførelse af ungdomsuddannelse eller som simpelt hen bare droppet ud.

I beskrivelsen af Esbjerg Kommunes visitationsprocedure (bilag 1) fremstilles målgruppen på følgende måde:

Målgruppe

Målgruppen er unge i alderen 14 – ca. 25 år med behov for nye erfaringer med at indgå i meningsfulde fællesskaber. De unge kan have problemer med:

- Selvværd, selvværd og trivsel
- At få skabt en god dagsrytme med struktur og overskuelighed.
- Personlige, emotionelle eller sociale forhold
- At indgå i relationer på en hensigtsmæssig måde.
- Motivation i forhold til job/uddannelse
- adfærd, som fx har medført diagnose fra psykiatrien og efterfølgende medicinering.
- Behov for en pause grundet særlige omstændigheder.

Fulton er dog ikke et behandlingstilbud.

(Esbjerg Kommunes Visitationsprocedure vedr. Fulton-projektet (Esbjerg Kommune, 2017a))

Figur 14. Målgruppe for Fulton projektet

Koordinator mener ikke, at der er tale om unge (under 18) med "resourcesvage forældre", da forældrene til de unge under 18 ofte er engagerede og med i processerne. Koordinatoren fortæller, at det i begyndelsen af Fulton-projektet fortrinsvist var unge over 18 år, som blev visiteret til Fulton. Dette skyldtes til dels, at UU-vejlederne i starten ikke kendte til Fulton-projektet, og at man ikke havde fået lavet modeller for skolesøgende børn om, hvordan de kunne kombinere skole og et ophold på Fulton. I november 2019 er der imidlertid stadig flere unge under 18 år, som visiteres til Fulton. Der etableres fleksible forløb, hvor eleverne kan være med på Fulton en uge af gangen og derefter vender tilbage til skolen i skiftevis forløb. Især børn og unge i specialskoletilbud er kommet til som en målgruppe i Esbjerg Kommune, der er blevet visiteret til et forløb på Fulton.

Koordinators oplevelse af samarbejdet omkring Fulton-projektet: "et unikt tilbud"

Den interviewede koordinator for Fulton-projektet i Esbjerg Kommune er meget positiv i sin omtale af samarbejdet med Fulton og chefskipper Jakob Jensen. Samarbejdet fungerer godt, de har en god relation og "det er nemt". Koordinator nævner, at flere og flere vejledere og rådgivere med tiden har "fået øje på Fulton" som en mulighed for udsatte unge og at oplevelsen er, at de er godt tilfredse med Fulton forløbene. De oplever, at det foregår på en "ordentlig måde", også selv om det viser sig, at søfartsvejen og Fulton måske ikke lige var noget for nogle af de udvalgte unge, som bliver visiteret til et forløb på Fulton.

Om det samlede Fulton projekt og tilbud til unge udsatte i Esbjerg Kommuner, siger Esbjerg Kommunes koordinator og tovholder, at der er tale om "et unikt tilbud".

Følgende udsagn fra Esbjerg Kommunes koordinator på Fulton-projektet underbygger den positive holdning:

"Der er ikke andre tilbud i Esbjerg kommune, hvor de unge kan komme væk og udvikle sig" og hun tilføjer: "Det er ikke anbringelse".

"Det er et unikt tilbud", "Ideen er fin", "Det er noget specielt" og "Det er fint her i Esbjerg, hvor vi er omgivet af vand, har Esvagt", "Fulton passer til os".

Den udfordring, koordinator ser ved, at de unge deltager på Fulton, er, at "Fulton kan se et potentiale i alle". Dvs. at de unge, mens de er på Fulton, bliver anerkendt for det, de selv er – de får altså et stort selvværd og tro på sig selv. Men udfordringen består i, at de unge/ nogle af de unge, når de vender tilbage til det normale uddannelsessystem, har svært ved at falde til. Koordinator siger:

"Det er svært at finde en uddannelse til de unge, hvor folk er lige så positive".

Konkret har det betydet, at nogle Fulton elever har haft det svært efter de kom hjem fra Fulton. Sommetider vælger koordinator og skipper så at give nogle af disse unge endnu et ophold på Fulton.

Opfølgning på Esbjerg matroser efter endt forløb: "Der må ikke være et slip"

Esbjerg Kommunes koordinator har et tæt samarbejde med både Fulton skipper og de henvisende vejledere og rådgivere om de unge, der er visiteret til og har gennemført et forløb på Fulton. Der er løbende opfølgning på Fulton eleverne, mens de er på Fulton. Koordinator og skipper er i jævnlig kontakt med hinanden og vejledere/rådgivere – og forældre omkring, hvordan det går. "Det giver ikke mening, hvis ikke der er opfølgning på eleverne", siger koordinator. Ifølge koordinator tager skipper en stor del af "arbejdet med at tale meget med de unge på skonnerten" for herigennem – sammen med de unge – at finde ud af, hvad de vil bagefter.

I overgangen fra at de unge er ved at skulle afslutte forløbet på Fulton, er der også et tæt samarbejde, så de unge kan komme videre, på FGU (typisk på EGU-delen, hvor flere gennemfører kurser m.v.), i arbejde, få en læreplads, komme på Søfartsskole, højskole eller anden ungdomsuddannelse. På baggrund af kontakten med skipper og de informationer og samtaler, han har ført med de unge, finder Esbjerg Kommunes Fulton koordinator muligheder og veje for de unge, når de er tilbage og færdige med et forløb på Fulton.

"Der må ikke være et slip, når de kommer tilbage fra Fulton" siger koordinator om opfølgningen på de unge fra Fulton-projektet.

Figur 15. Udsigt til jobmulighed. Esvagt er et af de firmaer, som flere af Fultons Esbjerg matroser har fået arbejde hos © Fulton

De kvantitative undersøgelser

Af Rune Müller Kristensen

Baggrunden for og metode overvejelser til de kvantitative orienterede dele af undersøgelsen

Et projekt som Fulton-projektet har som mål at gøre en forskel for de unge på kanten, som projektet er rettet imod. Som beskrevet i kapitel 1, dækker betegnelsen "unge på kanten" over unge mennesker, som er i en position, hvor deres liv formodes at kunne udvikle sig i to retninger. Enten mod et liv med en fast tilknytning til arbejdsmarkedet og eventuel uddannelse, eller et liv uden denne tilknytning. Et ideelt mål for et følgeforskningsprojekt, som det, der afrapporteres i nærværende rapport, er derfor at kunne be- eller afkræfte endeligt, at projektet netop leder til en sådan "forskell" – at de unge, der har deltaget i projektet, i højere grad har fået en uddannelse og fast tilknytning til arbejdsmarkedet end de ville have fået, hvis de ikke havde deltaget. Dette ideal er dog svært at nå af to årsager. For det første, går der lang tid fra de unge har deltaget i Fulton-projektet, til vi kan vurdere, om de har fået en uddannelse og fast tilknytning til arbejdsmarkedet eller, om andre langsigtede mål er nået. For det andet er det svært at afgøre, om de effekter, som deltagelse i Fulton tilskrives, faktisk skyldes tiden som Esbjerg-matros, eller ville være indfundet alligevel.

En egentlig dokumentation af effekten af Fulton-projektet er derfor umulig inden for de metodemæssige greb, der normalt anvendes til den form for undersøgelser. Dels fordi tidshorisonten for projektperioden for følgeforskningen er for kort, og de langsigtede effekter derfor ikke kan følges. Dels fordi man metodemæssigt normalt vil undersøge det gennem det, der kaldes et randomiseret kontrolleret forsøg (RCT; se fx Cohen, Manion & Morrison, 2011), hvilket ikke har været muligt her. I et RCT-studie fordeler man ved lodtrækning en tilstrækkelig stor række deltagere til projektdeltagelse eller en kontrolgruppe for derefter at kunne undersøge, om der er statistisk signifikante forskelle mellem grupperne, som må skyldes projektdeltagelsen. Antagelsen som RCT-studiet grundlæggende bygger på er, at fordi deltagerne fordeles ved lodtrækning, så vil forskelle mellem grupperne alene skyldes deltagelse/ikke-deltagelse i interventionen. Men da der til et sådant forsøg ville skulle være væsentligt flere deltagere i interventionen, end der er Esbjerg-matrosere på Fulton igennem følgeforskningens projektperiode, og da visiteringen ikke kan foregå ved lodtrækning, er denne form for dokumentation af effekt ikke mulig.

Multiple baseline undersøgelsesdesignet

Der har imidlertid alligevel været et ønske om at søge at dokumentere effekter af Fulton-projektet indenfor de rammer, som projektet giver mulighed for. Dette er gjort i et afprøvende design, inspireret af en forskningsmetode der betegnes 'multiple baseline study' (Gast, Lloyd & Ledford, 2018), og her beskrives kort, først i forhold til principperne bag, dernæst i forhold til de konkrete overvejelser i forhold til følgeforskningsprojektet.

Ideen bage et 'multiple baseline' studie er, som den engelske betegnelse delvist antyder, at der i forbindelse med en undersøgelse laves flere baseline-målinger, som efterfølgende følges op af en række opfølgende målinger for hver enkelt deltager. Modsat i et RCT-studie, forventes der her ikke en stor population af deltagere, men en mindre gruppe deltagere, som alle deltager i interventionen. Gennem en eller flere baseline-målinger fastlægges et niveau for deltageren på de mål, som indgår i undersøgelsen. Herefter igangsættes interventionen løbende med de enkelte deltagere, og flere på hinanden følgende målinger med de samme mål gennemføres under og efter interventionen. Princippet bag designet er, at er der en effekt af interventionen på de fastsatte mål, må der formodes at kunne ses en ændring fra baseline og over de følgende målinger på de enkelte deltagere som er nogenlunde sammenfaldende med, hvornår den enkelte påbegyndte interventionen. Designet hviler således på en antagelse om, at deltagerne vil opleve effekter af interventionen, og at disse vil afspejle sig ensartet i de enkelte deltageres udvikling. Når der ses på tværs af deltagernes udvikling, forventes det, at der kan ses ensartede tendenser i forhold til de forventede effekter af interventionen. Anvendelsen af standardiserede måleredskaber (som det også kendes fra RCT-studier) bidrager til at denne undersøgelsestype vil fokusere på mere objektive mål på udvikling i forhold til den mere subjektive oplevelse af udvikling, som fremkommer i f.eks. interviews.

Ideerne bag implementeringen i Fulton-projektet

En variant af det beskrevne multiple baseline design blev valgt for at afsøge mulighederne for at komme nærmere en egentlig dokumentation af effekter af Fulton-projektet. Overordnet set var ideen at følge flere Esbjerg-matroses over en række målinger for at se, om der herigennem kunne spores sammenfald med projektdeltagelsen og en udvikling i de anvendte mål.

På baggrund af det kendskab, der eksisterede til projektet og de potentielle projektdeltagere på daværende tidspunkt, blev udvalgt de to instrumenter, der er anvendt i undersøgelsen. Instrumenterne blev valgt ud fra en forventning om, at de kunne sige noget om de områder, som deltagerne forventedes at udvikle sig indenfor i løbet af opholdet på Fulton. De to instrumenter, der blev valgt, var dels det amerikanske udviklede spørgeskema om adfærdsmæssige styrker og svagheder, 'Strengths and Difficulties Questionnaire' (SDQ; Goodman, 1997; Obel, Dalsgaard, Stax & Bilenberg, 2003), dels koncentrationstesten 'd2 test of attention' (Brickenkamp, 2008). Valget af SDQ var baseret på en forventning om, at deltagerne havde nogle adfærdsmæssige udfordringer og at spørgeskemaet har været anvendt i danske undersøgelser af børn og unge på kanten, og således ville give et vist grundlag at reflektere eventuelle resultater i. Spørgeskemaet danner grundlag for en score for respondentens prosociale adfærd, samt en række scorer for udfordringer; dels en totalscore, dels scorer for emotionelle, adfærds-, kammeratskabs- og hyperaktivitetsproblemer. D2 koncentrationstesten blev valgt, da et af de opmærksomhedspunkter, der var omkring målgruppen, netop var evnen til at koncentrere sig og fastholde koncentrationen. I testen skal deltageren inden for et afgrænset tidsrum efter instruktion af en testadministrator overstrege nogle tegn med bestemte karakteristika, der kan forveksles med andre tegn. På baggrund af det samlede antal tegn, der er nået gennemgået gennem testen samt de fejl, der er lavet undervejs, dannes nogle scorer for testtagerens koncentration. Ulemperne ved disse instrumenter, som kommenteres yderligere i kapitlets afsluttende konklusion, var, at SDQ er målrettet børn og unge op til ca. 17 år, og at dele af målgruppen derfor falder udenfor skemaets gyldighedsområde, mens d2 testen er relativt kompliceret at administrere.

Da Esbjerg-matroserne løbende bliver rekrutteret til Fulton-projektet, og deres sejltid ikke nødvendigvis er kendt ved indskrivningen som matros, var det svært at planlægge en egentlig baseline måling for hver enkelt, ligesom det var svært at tilrettelægge et fast antal af og tidspunkter for opfølgende målinger. Det blev derfor besluttet, at testene ville blive gennemført med de Esbjerg-matros, som var til stede ved hvert besøg af forskergruppen på Fulton i forbindelse med den øvrige dataindsamling i håb om, at vi ville møde den samme matros over flere efterfølgende besøg.

På baggrund af den indsamlede data var det planen at sammenholde udviklingerne i de anvendte mål for de enkelte Esbjerg-matros, som kort beskrevet ovenfor, for at afsøge, om der så ud til at være et mønster mellem en eventuel udvikling og starten på Fulton, og om der kunne ses ligheder i udviklingen på tværs af deltagerne.

Resultaterne fra de to anvendte instrumenter præsenteres i det følgende sammen med nogle hertil knyttede overvejelser omkring instrumenterne, mens der afslutningsvist drages en

konklusion om hvad denne del af undersøgelsen har vist, og hvad projektet har givet af viden om, hvordan man kan undersøge effekt af en lignende intervention af denne art på lignende mindre projekter, hvor egentlige RCT-studier ikke er mulige.

Figur 16. Fulton i rått vejr i Kattegat. ©Jakob Jensen

Test-resultater fra Fulton-projektet

Koncentration

Deltagerne har ad op til to omgange gennemført d2-koncentrationstesten. Testen har ikke været gennemført helt efter forskrifterne på minimum to punkter, som gør det svært at sammenligne besvarelserne over tid i det omfang, en deltager har været med mere end én gang, ligesom det gør det svært at sammenligne resultaterne på tværs af deltagerne. Problempunkterne drejer sig om følgende:

- Tiden til gennemførelsen af testen har ikke været ens i alle runder – der er givet tre minutter til testen i første runde, og fem minutter i anden runde. Det betyder, at de to runder ikke umiddelbart kan sammenlignes.

- Testadministratorerne har ikke fulgt instruktioner for linjeskift, hvorfor hver linje i testen frem til dens afslutning er kodet, mens de nederste linjer ikke har været i anvendelse. Det betyder, at der ikke kan laves sammenligninger til eventuelle normer eller til andre deltagere.

Dette peger på den ovenfor beskrevne vanskelige administration af netop denne test, og giver anledning til overvejelser om netop forhold omkring testtagning. Den manglende ensartethed i testafviklingen gør sammenligninger på tværs af deltagerne vanskelige, ligesom sammenligninger til normer og andre undersøgelser ikke er mulige.

Af de foreløbige resultater ses, for de respondenter der har taget testen flere gange, at der ikke ser ud til at være entydige tendenser. Tages der højde for forskellene i tiden anvendt til testen over de to runder, ses eksempler på både bedre og dårligere testresultater målt på testens Total Score (TS) og på Koncentrationsydelsen (KY). Grundet variation i testtagningen er det svært at konkludere noget på baggrund heraf. Endvidere bemærkes det, at grundet formen for gennemførelsen af testen, er det svært at tolke noget ud fra fejlscorene (F1 og F2), da disse i de fleste tilfælde er meget tæt på 0.

Da test-forudsætningerne ikke har været ens, kan der ikke laves sammenligninger af koncentrationsevnen blandt de deltagende (TS score og KY score). Imidlertid er det iøjnefaldende, at der er væsentlige forskelle i antallet af fejl, deltagerne har lavet i testen (F1 – tegn, der skulle være streget over (udeladelsesfejl) og F2 – tegn, der ikke skulle være streget over (forvekslingsfejl)) varierer meget mellem deltagerne.

Syv deltagere har alle under 10 udeladelsesfejl, mens fire deltagere alle har over 10. Af de tre Esbjerg-matroses, der har været med i to runder af testen, ses ingen større spring i antallet af udeladelsesfejl.

Antallet af forvekslingsfejl er generelt lavere. I hovedparten af testene er der højest lavet 2 forvekslingsfejl, mens to test-deltagere har lavet mere end 5. Bemærkelsesværdigt er det i denne sammenhæng, at en deltager har et ca. lige stort antal af begge fejltyper.

SDQ-resultater – sociale og emotionelle styrker og svagheder

På baggrund af erfaringerne fra Fulton-projektet er der ingen bemærkninger til selve gennemførelsen af indsamlingen af SDQ-spørgeskemaet blandt Esbjerg-matroseserne.

Der findes ingen reelle normer for SDQ i Danmark, og de internationale normer, der henvises til, dækker testtagere op til 15 år. Det er derfor svært at sammenligne deltagerens besvarelser i forhold til noget konkret, og den følgende gennemgang skal derfor også læses med

dette forbehold. Endvidere skal man i tolkningen være opmærksom på, at fem af de 12 Esbjerg-matrosere, som har udfyldt SDQ-spørgeskemaet, aldersmæssigt ligger udenfor det interval, som spørgeskemaet er rettet imod, og dermed også er ældre end de normalt, der er sammenlignet med.

To af deltagerne har udfyldt spørgeskemaet to gange. De viser begge et mindre fald i scoren for adfærdsmæssige symptomer (conduct problems), mens den ene viser en tilsvarende stigning i hyperaktivitet. Grundet det lille datamateriale af deltagere, der har udfyldt skemaet to gange, er det svært at drage mere generelle konklusioner om ændringer over tid – særligt da den ene af respondenterne er ældre end skemaet er målrettet til.

Sammenholdes scorerne med de danske normer for selvudfyldte SDQ-skemaer for 11-17 årige, kan følgende beskrivelse gives²:

- 8 af deltagerne, dvs. to tredjedele, ligger inden for normalområdet for total-score, mens de to, der har udfyldt skemaet mere end én gang, ligger indenfor normalområdet begge gange. 1 deltager ligger i området for svagt forhøjet score, 2 deltagere har en høj score, og en enkelt deltager har en meget høj total-score.
- Kun en enkelt deltager ligger uden for normalområdet for sociale styrkesider.
- 3 deltagere ligger over normalområdet for emotionelle symptomer, hvoraf den ene ligger i området 'højt'.
- 3 deltagere ligger over normalområdet for adfærdsmæssige symptomer (betegnes på engelsk oftest som conduct disorders), den ene af disse inden for området 'very high'.
- En enkelt deltager ligger over normalområdet for hyperaktivitet i området 'very high'.
- 4 deltagere ligger uden for normalområdet for vanskeligheder i forhold til jævnaldrende. Den ene af disse er dog ældre end aldersgruppen skemaet er rettet imod, og besvarelsen kan skyldes reaktion på spørgsmålsformuleringerne i forhold hertil.

Konklusion om Esbjerg-matrosernes profiler og udvikling

På baggrund af de muligheder, der dukkede op undervejs i projektet for at møde Esbjerg-matroserne flere gange, må det desværre konkluderes, at det ikke har været muligt at afdekke en egentlig udvikling for deltagerne undervejs, som kunne dokumenteres gennem de anvendte instrumenter. Med få undtagelser er matroserne kun mødt af forskerteamet én

² Der er sammenholdt med normerne for drenge, da alle deltagere i de gennemførte SDQ undersøgelser på nær én var drenge.

gang, som er faldet i forskellige perioder af deres mønstring på skibet. For de Esbjerg-matroses, som er mødt flere gange, kan ikke ses nogle entydige træk i en udvikling, idet de ændringer, der er set i scorer, er gået i forskellige retninger. Der kan således ikke konkluderes noget om en udvikling hos Esbjerg-matrosene i form af ændringer på de mål, som er anvendt, på baggrund af undersøgelsen. Omvendt kan det også siges, at der ikke er noget i materialet, der modstrider at opholdet på Fulton skulle have haft de effekter på Esbjerg-matrosene, som beskrives gennem de kvalitative interviews i de øvrige dele af rapporten.

Med udgangspunkt i de forventninger, der var til Esbjerg-matrosenes profiler på de to test, kan der tegnes konturerne af et generelt billede af Esbjerg-matrosene, imens de er mønstret på skonnerten. Beskrivelsen skal således læses med det forbehold, at testresultaterne alt andet lige har været influeret af, at de er gennemført, mens Esbjerg-matrosene har været ombord på Fulton, og dermed afspejler deres koncentration og sociale styrker og svagheder, som de er vurderet her, og ikke i tiden før eller efter Fulton, ligesom de er målt på et tidspunkt, hvor de har været på skonnerten noget tid, om end længden har været forskellig på besøgstidspunktet.

Overordnet set, så må elevernes adfærd, som denne er målt med den selvudfyldte version af SDQ-spørgeskemaet, siges at ligge inden for det, der betegnes som normalområdet. Dog er der undtagelser herfor på enkelte punkter, men deltagerne ser ikke deres egen adfærd på de enkelte punkter som liggende milevidt fra andre unge.

Der hvor Esbjerg-matrosene skiller sig mest ud, er i forhold til emotionelle symptomer og adfærdsmæssige udfordringer, hvor flest af deltagerne ligger uden for normalområdet. Endvidere har enkelte af deltagerne vanskeligheder i forhold til deres relationer til jævnaldrene.

I forhold til koncentrationsevnerne hos Esbjerg-matrosene, ser det ud til, at der er forskelle i, hvor deres styrker og svagheder ligger. Det er dog vanskeligt at drage nogen endelige konklusioner, da der har været store forskelle i, hvordan testen er administreret.

Konklusion om multiple baseline-designets anvendelighed

Ved projektets start var det usikkert, hvor ofte det ville blive muligt at besøge Fulton, hvor mange Esbjerg-matroses, der ville påmønstre skonnerten i følgeprojektets levetid, og hvor længe de enkelte matroses ville være på Fulton. Det har vist sig i praksis at mødet med den enkelte Esbjerg-matros ikke har været hyppige nok til at kunne gennemføre et egentligt multiple baseline studie af virkninger af Fulton-projektet på Esbjerg-matrosene. Imidlertid er

der væsentlige læringspunkter, som kan tages med til eventuelt kommende projekter af lignende karakter.

- Esbjerg-matrosene har vist stor villighed til at deltage i projektet, og har ligesom i interviewene, deltaget i gennemførelsen af testene og gjort, hvad de kunne for at bidrage til en god dataindsamling. Det tyder på, at man i lignende projekter ikke skal være nervøs for, om deltagerne kan og vil bidrage til en god og anvendelig dokumentation i projektet.
- Målgruppen på Fulton har aldersmæssigt haft et bredt spænd og forskellige beskrivelser af de udfordringer, som er baggrunden for deres deltagelse i projektet. Konkret betyder det i forhold til de valgte instrumenter i denne del af projektet, at de kunne være tilpasset bedre til målgruppen. Det kan derfor i lignende projekter fremadrettet overvejes at udvælge en række instrumenter til brug i projekter for på baggrund heraf til hver enkelt deltager at udvælge de instrumenter, der passer til dennes profil.
- Skal intentionen om et egentligt baseline-element og mere faste opfølgninger af deltagerne realiseres, vil det kræve en tættere kontakt mellem visitationsprocessen og projektet, så deltagerne kan følges fra før deltagelse i interventionen, så der kan sikres en planlægning af dataindsamling for den enkelte deltager med faste intervaller gennem hele projektperioden.
- En standardiseret testadministration, der sikrer sammenlignelige resultater på tværs af dataindsamlingen (både på tværs af de enkelte måletidspunkter og på tværs af deltagerne), er nødvendig for mere anvendelige data. Her vil en egentlig træning af de enkelte testadministratorer kunne bidrage til en ensartethed. I forlængelse heraf, og i forlængelse af overvejelsen om en mere hyppig testadministration, kan man overveje at inddrage de projektansatte i testadministrationen.
-
- Samlet set vurderes det, at med et mere projektnært forløb, vil det være fuldt ud muligt at komme tættere på en egentlig dokumentation af effekt af et forløb som Fulton-projektet indenfor de muligheder, som ligger i multiple baseline-designet.

Kvalitativ undersøgelse – udvalgte analytiske resultater

Af Maria Ulrik Jensen og Frans Ørsted Andersen

I forbindelse med sit erhvervsspeciale omhandlende Fulton-projektet har Maria Ulrik Jensen (2021) dels indsamlet empiri og dels foretaget analyser af sin empiri. I dette kapitel præsenteres empiri og udvalgte resultater fra Jensens speciale.

Esbjerg-matroserne

I dette afsnit præsenteres de interviewede Esbjerg-matrosere. Under hver matros følger en kort beskrivelse af, hvem de er og deres baggrund for at være på Fulton. I kapitel 9 præsenteres ungefertællinger om nogle af de Esbjerg-matrosere, som beskrives nedenfor. Der er brugt samme anonymiserede navne.

Magnus

Magnus er 28 år gammel og bor i Esbjerg. Inden Magnus kom på Fulton havde han været på gymnasiet og HF, men ikke gennemført nogen af uddannelserne officielt. Magnus havde været tilknyttet flere forskellige aktiveringstilbud, men ingen af tilbuddene havde gjort Magnus mere afklaret i forhold til hvad han ville med sit liv. Magnus havde det svært psykisk inden Fulton og følte sig nede og modløs, som han beskriver. Magnus har altid sagt ja til de tilbud, kommunen har anbefalet ham, da han har været bange for at blive opfattet som doven eller en der ikke gad arbejde. Magnus fortæller, at han altid havde forestillet sig, at han skulle noget akademisk, fordi han har klaret det godt gennem både folkeskole og gymnasie. Magnus starter på Søfartsskole til januar.

Anders

Anders er 26 år gammel og arbejder i dag hos Esvagt. Før Anders kom på Fulton, var han på et misbrugscenter og havde det ikke ret godt. Han fik tilbuddet om at komme på Fulton af sin socialrådgiver og takkede hurtigt ja. Anders brugte en del tid på træning, inden han blev

Esbjerg-matros. Fulton blev en succes for Anders og efter sit ophold som matros, blev han ansat af Fulton som EGU elev.

Sander

Sander er 22 år gammel og arbejder i dag hos Esvagt. Før Sander kom ombord på Fulton som Esbjerg-matros, havde han været hjemløs i en længere periode. Han røg meget hash og var inaktiv i sin hverdag. Fulton blev et vendepunkt i Sanders liv. Han fandt ud af, at han trives godt i livet til søs. Efter Fulton fik han, som en af få, plads på Georg Stage, og derefter blev han ansat hos Esvagt. Sander har fremtidsplaner om at uddanne sig til skipper.

Otto

Otto er 28 år gammel og kommer fra Grønland. Inden Otto startede på Fulton, gik han på en sprogskole for at lære dansk. Otto er en atypisk Esbjerg-matros. Han har ikke de samme slags udfordringer som andre Esbjerg-matros. Otto har tidligere arbejdet som fisker i Grønland og er bekendt med livet til søs. Ottos kæreste og barn bor på Grønland. Otto har ambitioner om søfartsskole, og derefter er planen, at han skal genforenes med familien.

Den ansatte besætning

I det følgende præsenteres de tre interviewede besætningsmedlemmer. Præsentationerne tager udgangspunkt i interviews og samtaler med besætningsmedlemmerne (se bilagsmappen).

Jakob

Jakob er chefskipper på Fulton og pædagogisk leder på Fulton-projektet. Han har arbejdet på Fulton siden 1994. Jakob er direktør for Fulton-Fonden, som blev stiftet i 2013. Jakob er kendt blandt de unge for udtrykket "gode dage er noget, vi giver hinanden".

Iben

Iben er kvartermester på Fulton. Iben har været på Fulton siden marts sidste år. Inden hun fik job på Fulton, var hun med Skoleskibet Danmark. Hun har i det daglige tæt kontakt med Esbjerg-matroserne. Iben har kendt Fulton, siden hun var lille og var afsted med sin storesøster, der også har arbejdet på Fulton.

Karl

Karl er styrmand på Fulton. Han har været på Fulton i to år. Karl har i tæt kontakt med de unge i hverdagen, og han står for planlægningen af dagligdagen sammen med Iben. Karl har været styrmand i nogle år inden han kom på Fulton.

Navn	Titel	Sted	Varighed
Otto	Nuværende matros	Interview foretaget ombord på Fulton	20 minutter
Sander	Tidligere matros	Telefoninterview	37 minutter
Anders	Tidligere matros	Telefoninterview	70 minutter
Magnus	Nuværende og tidligere matros	Interview foretaget på kajen og telefoninterview	28 minutter 37 minutter
Jakob	Skipper	Interview foretaget ombord på Fulton og på kajen	84 minutter
Iben	Kvartermester	Interview foretaget ombord på Fulton	24 minutter
Karl	Styrmand	Interview foretaget foran DOKK1	23 minutter

Figur 17 Oversigt over empiri. Matrosen Frederik indgår også, men er ikke med i oversigten her.

Med udgangspunkt i interviews og den teoretiske forståelsesramme, som er introduceret i kapitel 4 i denne rapport præsenteres i det følgende udvalgte analyseresultater.

Analyseresultater fra Maria Ulrik Jensens kvalitative interviews

I resultaterne fra tematiske analyser (Braun & Clarke, 2010) af de gennemførte interviews kan der fremhæves tre temaer (figur 17), som viser, hvordan Fulton på forskellig vis har haft betydning for de unges livssituation. *Tema 1* giver et indblik i, at Fulton har hjulpet de unge til at få en mere struktureret og stabil hverdag. Noget, de unge selv udtaler, at de har haft brug for. I *tema 2* fremgår det, at de unge tilskriver stemningen og humøret på Fulton stor værdi. De unge fremhæver alle, hvordan særligt skipper Jakob har været betydningsfuld for dem under opholdet, og at relationen til ham tyder på at have været meget meningsfuld for de unge. Mentorbegrebet har vist sig nyttigt i den forbindelse. I *tema 3* tegner der sig et billede af, at de unge har en oplevelse af at have genvundet megen selvtillid ombord på Fulton. Her bliver lejrskoletogterne nævnt af flere som opgaver, der har bidraget positivt til de unges udvikling af selvtillid. Det er blevet fremhævet som væsentligt af de interviewede Esbjergmatroser, at det var tildelingen af ansvar, der blev opfattet som central for deres oplevelse af udvikling af selvtillid. Temaerne fremgår af nedenstående figur.

Overblik over første analyses samlede resultater		
Tema 1	Tema 2	Tema 3
Opholdet på Fulton har givet de unge en eftersøgt stabilitet i hverdagen. De unge har oplevet Fulton som et frirum fra en presset hverdag.	Den positive stemning og tilgang på Fulton har haft indflydelse på de unges psykiske velbefindende. De unges relation til Jakob har været særligt betydningsfuld for deres ophold.	De unge har oplevet at få mere selvtillid efter at have været på Fulton. De unge har fået en positivt udviklet tro på egne evner efter Fulton. De unge oplever i højere grad at turde opsøge nye udfordringer.

Figur 18. Temaer og analyseresultater (Jensen, 2021)

Efter den tematiske analyse er der foretaget en analyse af sammenhæng mellem de tre temaer og udvalgte teoretiske begreber og forståelser (figur 18). Lave og Wengers begreber har bidraget med et analytisk blik på, hvordan de unge gennem deltagelse i Fultons aktiviteter er blevet legitime deltagere i praksisfællesskabet på Fulton. At bidrage til fællesskabet ses som

et centralt aspekt for flere af de unge og de unge har haft positive erfaringer med Fultons tilgang til de unges læring.

Transferbegrebet har vist sig at være særligt brugbart til at fremhæve, hvordan de unge på forskellig vis har anvendt meget af den Fulton-relaterede viden, færdigheder og kompetencer i deres videre livsførelse både privat, men også i videre uddannelse og beskæftigelse. Self-efficacy-begrebet har kunnet bidrage med at vise, hvordan de unges selvtillid og tro på egne evner er blevet styrket gennem deres tid som Esbjerg-matros og hvordan de har taget denne selvtillid med sig videre til andre aspekter af deres liv efterfølgende.

Overblik over anden analyses samlede resultater		
Situeret læring	Transfer	Self-efficacy
<p>Måden, hvorpå de unge har tilegnet sig læring gennem en praktisk tilgang, har haft positiv betydning for de unge.</p> <p>Oplevelsen af at være en del af et fællesskab, der opleves som ligeværdigt er betydningsfuldt.</p> <p>At være en del af et praksisfællesskab med mulighed for udvikling opfattes positivt.</p> <p>At være sammen om fælles virksomhed/aktiviteter har haft betydning.</p>	<p>De unge har i forskellig grad været i stand til at overføre erfaringerne fra Fulton til deres videre livsførelse.</p> <p>De unge ser en sammenhæng mellem Fulton og deres nuværende job- og uddannelsessituationer.</p>	<p>Fulton har overordnet haft betydning for udviklingen af de unges self-efficacy og givet mod til at søge nye udfordringer.</p> <p>Succesoplevelserne på Fulton har påvirket de unges self-efficacy på en positiv måde.</p> <p>Det støttende fællesskab på Fulton har haft indflydelse på deres self-efficacy.</p>

Figur 19. Overblik over analyseresultater (Jensen, 2021)

Analyseresultaterne viser overordnet, at Fulton-projektet har haft stor betydning for de unges livssituation, da interviewene viser, at de unge opfatter deres tid som Esbjerg-matros på Fulton som en overvejende grund til at de er kommet videre i job og uddannelse. Tolkes

der videre på resultaterne, kan det siges, at det at blive set og hørt og være en del af et større fællesskab er et afgørende forhold, når der opsummeres på de unges udtalelser. Sammenfatningerne i figur 17 og 18 beror på tværgående opsamlinger af de unges udsagn og kan derfor siges at tegne et overordnet billede af de forhold, der er betydningsfulde for de unge og Fulton-projektet.

Figur 20. På vej mod masten © Fulton

De unges fortællinger – under og efter opholdet på Fulton

Af Karen Bjerg Petersen

Som vi har gjort rede for tidligere i rapporten, er der i følgeforskningsforløbet gennemført både spørgeskemaundersøgelser og kvalitative interviews med Esbjerg-matroses i Fulton-projektet med henblik på at kunne følge de unge "fra de visiteres og igennem både selve Fulton forløbet samt i overgangen til senere forløb, fx ungdomsuddannelse" (Projektbeskrivelse, 2017).

Over projektforløbets 3 år vil vi følge deltagerne i Fulton-projektet fra de visiteres og igennem både selve Fulton-forløbet samt i overgangen til senere forløb, fx ungdomsuddannelse.

(Projektbeskrivelse, 2017)

Figur 21. Uddrag fra projektbeskrivelse

I dette kapitel vil vi derfor i forlængelse af følgeforskningens formål fortælle om nogle af de unge, som har deltaget i et forløb på Fulton. Kapitlet er delt op i to overafsnit. I første afsnit præsenterer vi fortællinger om unge under 18 år, der alle er blevet interviewet, mens de har opholdt sig på Fulton. I andet afsnit fortæller vi om unge over 18 år. Her er der tale om unge på Fulton, men også unge, som er kommet videre efter opholdet på Fulton. Alle navne er anonymiseret.

Nogle af de unge er blevet interviewet flere gange under deres ophold på Fulton og vi har derfor haft mulighed for at følge deres tilvænnings- og udviklingsprocesser undervejs i og efter opholdet på Fulton. Andre af de unge er interviewet i begyndelsen eller lidt inde i forløbet og disse interviews giver et indblik i de unges "her og nu" oplevelse af opholdet på skonnerten.

Figur 22. Esbjerg matros i maskinrummet. © Fulton

Unge under 18 år på Fulton

Som vi har omtalt, er Esbjerg kommune siden midten af 2017 begyndt at sende udsatte unge under 18 år på både længere og korterevarende ophold på Fulton. De følgende fortællinger handler om fire unge på Fulton.

Ungefortælling 1 - "jeg får plads oveni hovedet på Fulton"

I sommeren 2019 møder vi Clara på Fulton. Hun har været på skonnerten i 4 måneder og har nu sin sidste uge på Fulton. Clara er ked af at skulle hjem:

"det er nedern at skulle hjem", "det bliver kedeligt", siger hun.

Clara fortæller, at hun har haft en barndom med vanskelige familieforhold og afbrudte skoleforløb. Clara er meget glad for Fulton. Hun siger

"Det er fantastisk"

"Folk er mærkelige, men fantastiske. De er søde"

"Det er mega afslappende"

"Jeg får plads oveni hovedet på Fulton"

"Besætningen er beroligende... Det er dejligt".

På spørgsmålet om, hvad hun har lært siger hun bl.a.: håndværksting, maskinarbejde, lave mad, være social og lært at undervise lejrskolebørn og hvordan, man "lærer folk noget". Det er "dejligt at være på havet", siger hun. Hun synes, at hun har fået mere selvtillid og overvundet "social angst". Da hun kom, fortæller hun, troede hun ikke, at hun kunne finde ud af noget. Nu føler hun sig tryk i de voksnes og de andre unges selskab på Fulton. Der er højt humør, "de er smilende og positive".

Figur 23. Udsigt fra Fulton til Røjle Klint ved Lillebælt. © Frans Ørsted Andersen

Til august (2019) skal Clara starte på FGU og derefter på PGU i Esbjerg for at finde ud af, hvad hun vil. Hun vil gerne lave noget med værksteder, maskiner og landbrug, siger hun. Clara fortæller, at hun ville ønske hun kunne tage en FGU på Fulton. Det fremgår meget tydeligt af interviewet med Clara, at hun er og har været utrolig glad for opholdet på Fulton både socialt, fagligt og personligt. På det sociale plan i forhold til at opnå gode relationer til andre og at overvinde sin egen sociale angst. På det faglige, håndværksmæssige plan har hun dels lært mange ting, som hun ikke kunne før, dvs. hun har opnået at finde ud af, at hun kan "noget med sine hænder" og at hun gerne vil lave noget med værksteder, maskiner og landbrug. Og på et personlig psykisk plan har hun fået ro - "plads oveni hovedet" - og selvtillid ved at være så meget på havet.

Figur 24. "Gud vil Fulton følge over storm og bølge". © Jakob Jensen

Ungfortælling 2 - "Man får en lidt anden ro her end i byen"

Henrik, som vi interviewer i september 2019, har været tilknyttet Fulton i lidt over 3 måneder. Han er 15 år og går i 10. klasse på en ungdomsskole i Esbjerg. Hans ophold på Fulton er struktureret sådan, at han har været på Fulton i et par uger i sommerferien og nu har en uges ophold på Fulton om måneden, samtidig med at han går på en kommunal ungdomsskole i 3 uger ad gangen.

Henrik fortæller, at han ikke har set meget til sin far, men at hans mor er gift igen og han er glad for sin papfar. Han har søskende og fortæller, at han er glad for sin familie og at det er hans mor, der har skubbet på, for at få ham på Fulton. Han startede på Fulton i sommerferien – egentlig mod sin vilje -, men nu er han glad for det. Som han siger

"de tog sommerferien fra mig, men det er godt". "Det er fedt", "jeg lærer noget andet. Der er faste rammer".

Inden han kom på Fulton, var Henrik, som han siger, meget "i byen" og var i forbindelse med både "politi og kommune". I en sammenligning med sine tidligere oplevelser "i byen" siger Henrik om Fulton:

"man får en lidt anden ro her end i byen; i byen skal man leve op til noget".

Henrik kan godt lide det maritime – det er anderledes end en håndværkeruddannelse. På spørgsmålet om, hvad han har lært/lærer på Fulton siger han

"jeg lærer at tænke mig om".

Han fortæller, at han godt kan lide skipper Jakob, "han er sjov og har regler og grænser". Henrik fortæller også, at hans mor og hans kontaktperson er tilfredse med ham nu. Han siger, at han gerne vil være sømand, men at man skal være 17 et halvt år, før man kan starte.

Opholdet på Fulton har altså ifølge Henrik selv givet ham "ro" til at tænke sig om, komme lidt på afstand af sin hverdag og dét, han specifikt syntes, han skulle leve op til "i byen". Han er meget positiv omkring relationer til især skipper og har også fået gode relationer de øvrige besætningsmedlemmer. Det er for Henrik især de "faste rammer" og mødet med skipperens "regler og grænser", der virker godt på ham og får ham til at "tænke sig om". I interviewet taler Henrik ikke så meget om de ting, han konkret lærer på Fulton, men det er tydeligt, at han synes om det maritime liv og at han har fået et perspektiv for en mulig fremtidig uddannelses- og beskæftigelsesvej. Sammenfattende kan opholdet på Fulton siges at have haft en positiv indflydelse på ham, og som han selv siger, så er hans nærmeste – mor og kontaktperson - "tilfredse med ham".

Ungfortælling 3- "Skoletræt – jeg gik med de forkerte"

Ivan er 15 år, da vi interviewer ham. Han har på dette tidspunkt været på Fulton i alt 6 uger og 2 dage. Inden sommerferien var han på Fulton i 2 uger, i sommerferien var han på Fulton i 3 uger og på interviewtidspunktet har han været på Fulton i 1 uge. Ivan går, som han selv omtaler det "på specialgangen" på en folkeskole i Esbjerg Kommune. Der har han gået siden 1. klasse, fortæller han. Nu går han i 8. klasse – og er på skift på skolen og på Fulton i en uge ad gangen. Det er Ivans mor og kontaktperson (UU-vejleder), der har skubbet på, for at få Ivan på Fulton og Ivan siger, at han har været på "kant med loven" et par gange. Ivan bor sammen med sin mor i en mindre by i Esbjerg Kommune. Han har søskende og har det "ok med familien", som han selv siger. Han kører i bus til sin skole, det er "kedeligt". Ivan fortæller selv, at han har "social angst" og at han er rigtig dårlig til det sociale. Men kun somme tider. Lidt i sjov siger han, "jeg plejer bare at slå folk ned", da han svarer på et spørgsmål i

spørgeskemaet. Ivan er medicineret og viser nogle piller. "Mod ADHD", siger han, "og også sovemedicin". Om grunden til at han blev sendt på Fulton, siger Ivan

"jeg gik med de forkerte", "jeg var skoletræt" og "jeg havde et misbrug".

I modsætning til de andre unge under 18 år, som har opholdt sig på Fulton og som alle udtaler sig positivt om Fulton, skipper og den indflydelse, opholdet har haft på dem, har Ivan ingen kommentarer om opholdet. Heller ikke, da han bliver spurgt direkte, udtaler han sig om, hvordan det er at være på skonnerten. Det, der fylder mest, er at han er blevet "sendt" på Fulton og hans fortællinger om de ting, han har "været ude i" før han kom på Fulton. Ivan er ligesom Henrik et eksempel på, hvordan Esbjerg Kommune er begyndt på at sende dels flere unge under 18 år og dels flere unge fra specialskoler på Fulton.

Ungfortælling 4 - "Stille og roligt på Fulton, men det passer ikke til mig"

Jon er 16 år. Jon går i en specialklasse i Esbjerg Kommune og er på skift på Fulton og hjemme i sin klasse. Hans UU-vejleder har hjulpet ham med at finde et sted, hvor han kan komme til at tegne, fordi han godt kan lide at tegne. Han siger, at hans pædagog og mor mener, at han er "depressiv" og har "selvmordstanker". Jon siger om sig selv, at der "måske er nogle mørke sider", men han håber, "det går over". Jon fortæller, at han bor i en "sammenbragt" familie og at de har det godt, men at han bedst kan lide at være inde på sit værelse. "Jeg kan ikke lide mennesker" siger han, der er dog et par få undtagelser: hans fætter, hans storesøster og hans kæreste.

Ligesom Henrik og Ivan fortæller Jon, at det er hans mor og skolen, der har fået ham afsted på Fulton. Hans mor ville gerne have ham "væk fra computeren", så han ikke spillede computer hele tiden. Jon siger om Fulton

"det er stille og roligt"

men tilføjer, at han ikke er så glad for at være på Fulton og ikke ved, om han vil fortsætte, fordi

"det passer ikke ind i mit liv".

Hvis han skulle bestemme, om han vil fortsætte, så "skal det kunne hænge sammen" med dét, han godt kan lide: nemlig "e-sport", som han fortæller, at han spiller næsten hele dagen, en kæreste og nogle fritidsaktiviteter: skydning og klatre.

Jon fortæller, at han mest er kommet på Fulton for at gøre sin mor glad, fordi hun siger, at han er alt for meget hjemme og kun er inde på sit værelse. Han siger, han har

”masser af problemer hjemme”, ”men ikke her”.

Jon fortæller, at ”han ikke kan lide mennesker” og han synes, at man skal være ”meget social” på Fulton og det er han ikke så glad for. ”Det er hårdt, at jeg ikke kan spille e-sport” gentager han. Han vil gerne tegne, hans papfar er maler og han tænker, at han kan få arbejde hos ham. Han siger samtidig, at han ikke ved, hvad han vil efter skolen.

Jon oplever selv, som han siger, at opholdet på Fulton er ”stille og roligt”, men det er ikke rigtig noget for ham, fordi han har andre interesser, især computerspil, som ikke er foreneligt med at være på havet. Jon har, som han selv fortæller det, udfordringer med det sociale, og opholdet på Fulton kræver omvendt, at han skal være ”meget social”. Jon fortæller ikke så meget andet om, hvordan han synes om at være på Fulton.

Sammenfatning om Clara, Henrik, Ivan og Jon på Fulton

De fire ungefertællinger om unge under 18 år, der er/har været på ophold på Fulton er af forskellig karakter.

Alle de unge under 18 år har tydeligvis haft og har mange forskelligartede problemer. Det kan være af familiemæssig karakter, skolemæssige forhold med mange skoleskift, fordi ”de er gået med de forkerte” og er kommet ”på kant med loven” og – til tider i en kombination – fordi, de selv har sociale, følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemstillinger.

Kendetegnende for Ivan og Jon er desuden, at de går på specialafdelinger på forskellige skoler i Esbjerg Kommune. Noget skipper Jacob og også koordinator for Fulton-projektet i Esbjerg Kommune har omtalt i interviews.

Vi kan se, at både Clara og Henrik – på trods af store personlige og sociale udfordringer - udtrykker sig meget positivt om opholdet på Fulton, og ser ud til virkelig at have fået et rygstød og meget gode oplevelser på mange forskellige planer, mens de har været på skolen.

I Ivan og Jons fortællinger synes det mere at være forældre og/ eller UU-vejledere, der har skubbet på, for at få dem afsted på Fulton og i interviewene. De er ikke på samme måde som de to andre så tydeligt glade og reflekterede over den positive indflydelse, opholdet har haft på dem. Omvendt udtaler de sig ikke negativt om opholdet på Fulton. I det hele taget kan man sige at de yngre teenagere ikke er så reflekterede over Fulton-opholdet som dem på 18+.

Figur 25. Sidemandsoplæring ved roret © Fulton

Unge over 18 år på Fulton

Kendetegnende for de unge over 18 år, som beskrives i dette afsnit, er, at de har været på Fulton i et længerevarende forløb. Det har derfor igennem flere kvalitative interviews været muligt at følge disse unge i deres udviklingsproces og i deres refleksioner og overvejelser over sig selv og opholdet på Fulton. Som det er blevet beskrevet i kapitel 7 i redegørelserne for resultaterne af det såkaldte SDQ spørgeskema, der undersøger styrker og svagheder, ligger deltagerne på de fleste områder inden for normalområdet, men samtidig viser gennemgangen, at flere af de unge har givet sig selv relativt lave vurderinger indenfor det, som i spørgeskemaerne sammenfattes om "adfærdsmæssige" og "følelsesmæssige" forhold. Når vi ser på de kvalitative interviews, vi har gennemført, kan vi se, at både følelsesmæssige og adfærdsmæssige udfordringer gør sig gældende for de unge, vi har interviewet. Vi kan også se, at opholdet på Fulton – ifølge de unges egne udsagn - påvirker de unge. Et eksempel er Frederiks historie.

Ungfortælling 5 - "Jeg har kæmpet meget med mig selv. - At sejle, det er mig"

Frederik er 22 år og i løbet af hans ophold på Fulton i 2019, har vi haft mulighed for at interviewe ham fire gange. Vi har talt med Frederik 25 dage, halvanden måned, tre måneder og fem måneder efter han kom på Fulton og har derfor kunnet følge hans udvikling relativt tæt. Frederik har selv haft massive familie- og mangeårige misbrugsproblemer. Han har haft store problemer med skolegang, skoleskift og bortvisning: "det var ad helved til". Han fortæller, at han kun kan huske positive minder fra skolen fra 7-8. klasse, hvor han gik på en naturefterskole. Her oplevede han "glæderne ved udendørs liv: fiskeri, bållev, overnatning i shelter". På en anden efterskole fik han afgangseksamen og startede derefter på forskellige håndværkeruddannelser, men "droppede ud" på grund af sine misbrugsproblemer. Frederiks vejleder og sagsbehandler fortalte ham om Fulton og der blev arrangeret et møde med skipper Jakob. Frederik fortæller, at skipper til samtalen havde sagt, at han skulle være "clean" i mindst 3 måneder, før han kunne få lov til at starte på Fulton. Frederik fortæller ved første interview, at han "var meget motiveret" for at komme på Fulton og derfor blev "clean" og at han af samme grund "havde ventet 3 måneder" på at kunne starte på Fulton.

Frederiks udvikling på Fulton – at sejle, det er mig

Ved det *første* interview fortæller Frederik, at han synes, at Fulton er "spændende", men at det også er "svært". Han siger, at han er glad for de andre og for at være på Fulton, og at det er ikke de andre (elever, skipper) på skonnerten, som han har det svært med:

"det er mig selv", siger han.

Ved *andet* interview fortæller Frederik, at han har lært sig selv bedre at kende. Har også lært nogle faglige sider af sømandslivet: sætte sejl, kaste anker, passe maskinen, gøre rent, lave mad. Han har nu været clean i et halvt år, fortæller han. Han siger

"Jeg er begyndt at skrive dagbog på Fulton. Jeg tænker mere over livet nu".

"Før var jeg ensom, det er jeg ikke mere. Der er hele tiden folk omkring mig".

Ved det *tredje* interview på Fulton, hvor Frederik har været på Fulton i ca. 3 måneder fortæller han, at han er

"meget glad for at være på Fulton".

"At sejle, det er mig",

"jeg er en udendørs person" – "har gået med metaldetektor som ung" – "jeg elsker havet".

Han fortæller, at han har hjulpet på et af Fultons lejrskoletogter og det var godt. Han siger også, at han er meget stolt af, at han har fået tilbudt og taget i mod at blive EGU elev på Fulton fra først kommende måned og 3 måneder frem. Det er begge skippere på Fulton, som har foreslået det. Frederik har været til EGU samtale og det er blevet accepteret. Samtidig har han fået tilbudt at få et Truck certificat i Esbjerg i forbindelse med EGU uddannelsen. At være EGU elev indebærer, at Frederik får sin egen kahyt. Det er han meget glad for, siger han.

Ved dette interview fortæller han samtidig, at han vil søge ind på Søfartsskolen i Svendborg. Han har samtidig fået tilbudt, at han derefter kan få et job hos Esvagt, der er et servicerederi i forhold til diverse maritime aktiviteter i Nordsøen, og optjene sejltid der.

Frederik fortæller, at det er gået rigtig godt med de sociale relationer på Fulton. Han har det godt med alle, siger han. De har netop haft en lejrskole med – og Frederik syntes, det gik "rigtig godt" med børnene. Han synes ikke, han har haft problemer socialt overhovedet på Fulton. Det er sig selv og familien han har haft det svært med, fortæller han:

"jeg har kæmpet meget med mig selv" – "jeg har været meget presset".

Ved det *fjerde* interview er Frederik glad og stolt og det er især hans relationer til familien, der har forbedret sig markant, fortæller han. Efter ikke at have set sin søster i 6 år pga. konflikter i forbindelse med Frederiks misbrug, er det lykkedes ham at genetablere kontakten både med hende, hendes børn, en anden søster og sin mor. På spørgsmålet om hvorfor, siger han selv, det er fordi han nu har "været clean" i næsten 9 måneder og han tilføjer:

"mit liv er helt anderledes nu"

Skipper Jakob supplerer og fortæller, at søsteren nu ofte kommer på Fulton og er "fan" af Fulton.

Interviewene med Frederik viser, at der – også i hans egen selvforståelse – er sket en stor udvikling for ham under opholdet på Fulton. For det første har han fået skabt gode relationer både til besætning, de andre Esbjerg-matrosere, gæsterne på Fulton og frem for alt til sin familie. Det er lykkedes ham at kæmpe sig ud af de meget dårlige relationer, han har haft til sin allernærmeste familie og han er tydeligvis meget glad for dette.

For det andet har Frederik under opholdet på Fulton fået nye færdigheder som at sætte sejl, kaste anker, passe maskinen, gøre rent, lave mad og hjælpe ved lejrskoletogterne. Særlig stolt er Frederik over, at han er optaget på et EGU forløb på Fulton, hvor han også får kurser på teknisk skole i Esbjerg, at han har fået lovning på at komme på et af Esvagts skibe

For det tredje har Frederik fundet ud af, at han vil på søfartskole, når han har opnået den nødvendige sejltid. Med andre ord har Frederik – som også undersøgelserne af andre Esbjerg-matroses i kapitel 8 har vist - opnået mestring af færdigheder, hvilket har givet ham selvtillid og en god selvfølelse.

Endelig har Frederik under forløbet opnået en stor selvindsigt og fornemmelse for sig selv og sin omverden. Han har tydeligvis, som han selv fortæller, gennemgået en hel del "indre kampe" især i forhold til følelsesmæssige og adfærdsmæssige relationer. Han har overvundet disse indre kampe og dermed opnået en form for autonomi og selvstændighed, som også har bidraget til øget selvværd og selvfølelse.

Samlet set illustrerer de fire interview med Frederik, som startede med at have meget store adfærdsmæssige og følelsesmæssige vanskeligheder som følge bl.a. af sit langvarige misbrug, at opholdet i Frederiks tilfælde må siges at have vendt op og ned på hans liv i positiv og konstruktiv retning. Opholdet på Fulton ser ud til at have fået Frederik "på ret køl".

Figur 26. Esbjerg matros tager styringen © Jakob Jensen

Ungfortælling 6 – ”Strukturen er vigtig, ellers falder det sammen for mig”

En anden af de unge over 18 år, som har været meget glad for sit ophold på Fulton er Magnus. Hans historie er beskrevet hos Lund-Larsen (2018), Jensen (2021) og ligeledes i kapitel 8 her i rapporten. Magnus er, som det også fremgår af kapitel 8, 28 år, og har været på Fulton i to omgange, første gang i efteråret 2017. Som det fremgår af Lund-Larsens undersøgelse (2018), var Magnus ikke i tvivl om, at Fulton har givet ham en bedre trivsel, men samtidig udtrykte han tilbage i 2017 usikkerhed om han ville være i stand til at strukturere sit eget liv, når han igen skulle stå på egne ben. I 2017 sagde han:

”Jeg er slet ikke i tvivl om, at jeg har fået en bedre trivsel. Det eneste sted, jeg er betænkelig, er, hvor god jeg er til at holde fast i udviklingen, når jeg selv skal til at bygge rammerne op” (Lund-Larsen, 2018).

Magnus’ udfordring med at strukturere sin dagligdag blev et problem for ham, efter at han stoppede på Fulton efter sit første forløb. I efteråret 2019 fik Magnus derfor endnu en chance for at få et forløb på Fulton og her siger han om sin udfordring med at strukturere sin dagligdag:

”Jeg kan ikke så godt strukturere mit eget liv. Når jeg ikke har faste rammer, falder jeg tilbage”

”Det falder sammen for mig”.

Magnus er meget glad for Fulton og trives meget godt. Han har det godt på skonnerten. Som det fremgår af Lund-Larsens (2018) og Jensens (2021) beskrivelse af Magnus og af hans egne udsagn i de interviews, der er gennemført med ham, så går det rigtig godt for ham på Fulton, fordi der er en god struktur på hverdagen, god mad og natur og Magnus mestrer de færdigheder, der kræves på Fulton, samtidig med at han har meget gode relationer til skipper og den øvrige besætning. I interviewet i efteråret 2019 vender han igen tilbage til sin usikkerhed omkring at kunne strukturere sit eget liv. Han siger ”der må ikke være et slip for mig”.

Jensen (2021) interviewer Magnus igen i 2020, mens han er på sit andet ophold på Fulton. I interviewet refererer Magnus ”til det første ophold som en umiddelbar succes, men fordi han er nødsaget til at vende tilbage til Fulton, opfatter han det samtidig som en slags fiasko”. Magnus siger:

”... Men jeg skulle også lige finde ud af det der med at komme igen. Det er selvfølgelig noget, der foregår mest i mit hoved. Fra Jakobs side er der jo ikke noget at se ned på, for at det ikke er lykkedes første gang, og at man kommer igen og får en ny chance. Ikke at det er alle, der får den chance. Men jeg var lidt bange for at tabe ansigt, så nu

står jeg her igen. Jeg havde lidt en frygt for at face det. For da jeg tog derfra første gang, der var alt jo, der kørte det supergodt. Så kan man, eller jeg kan hurtigt få det vendt til, at jeg ligesom har forspildt den chance, og nu står jeg her igen og skal begynde forfra. Men det har ikke været sådan, jeg har oplevet det." (Jensen, 2021, s. 71).

Magnus får dog i løbet af sit andet ophold igen selvtilliden tilbage, tager på, får muskler og føler sig sund. Han siger i 2020 til Jensen (2021), "man føler sig enormt sund... Så det der med at kunne mærke, at man godt kan tage fat. At kroppen ikke helt har svigtet. Det er også fedt!" (s. 58).

Forløbet på Fulton er altså meget givende for Magnus både i forhold til strukturering af dagligdagen, etablering af gode sociale relationer og mestring af de færdigheder, der kræves af en Esbjerg-matros på skonnerten. De følelsesmæssige og strukturelle udfordringer for Magnus ser imidlertid ud til at have været vanskelige at ændre på, så snart han er ude af det trygge sociale liv med struktur, sund mad og fysisk arbejde, som Fulton stiller krav om og tilbyder unge i vanskeligheder.

Magnus' historie viser på mange måder, at det kræver en stor indsats at få unge "på ret køl" i et længerevarende tidsperspektiv. Samtidig viser denne ungefortælling, at Fulton kan tilbyde unge over 18 såvel struktur, gode relationer, udvikling af de unges mestringsfærdigheder og autonomi. Omvendt ser det dog ud til, at det kan være vanskeligt for nogle af de udsatte unge selv at klare deres voksenliv, når de forlader Fulton.

Frederik og Magnus er eksempler på unge over 18 år, som er blevet interviewet flere gange under deres ophold på Fulton. Begge har oplevet en stor udvikling i løbet af opholdet og er meget glade for Fulton. For Magnus' vedkommende har der imidlertid skullet iværksættes længerevarende og gentagne ophold på skonnerten for at få ham til at kunne mestre sit eget voksenliv.

Figur 27. Sidemandsoplæring på kajen. © Fulton

Unge over 18 efter Fulton

Som nævnt har hensigten med følgeforskningen også været at følge nogle af de unge, efter at de har gennemført deres forløb på Fulton. Det fremgår af projektbeskrivelsen, at intentionen har været at følge Esbjerg-matroserne "i overgangen til senere forløb, fx ungdomsud-

dannelse" (Projektbeskrivelse, 2017). De unge, som vi præsenterer i de følgende 3 ungefortællinger, har alle gennemført et forløb på Fulton. De er blevet interviewet flere gange i forløbet og Anders og Sander omtales også i kapitel 8.

Ungefortælling 7 – "Jeg fik lysten til livet igen"

Sander er en af de unge over 18 år, hvis forløb under og efter opholdet på skonnerten er fulgt siden Fulton-projektets opstart i 2017. Sander er blevet interviewet fire gange i forløbet. Første gang, han blev interviewet i efteråret 2017, var han 19 år og stadig på Fulton. Sander blev derefter interviewet igen i juni 2018, i september 2019 fulgte vi op med et telefoninterview og i 2020 foretog Jensen (2021) endnu et telefoninterview med Sander. I tredje interview fortæller Sander om, hvordan han efter afslutningen på 10. klasse blev stoppet i en håndværkeruddannelse, fordi han "ikke kunne finde ud af et computerprogram" og hvordan "det hele" derefter gik galt for ham. Misbrugsproblemer, problemer i forholdet, bortvisning fra lejlighed og ledighed i 2 år. Det var en uddannelsesvejleder, der i 2017 omtalte Fulton som en mulighed for Sander. I tredje interview beskriver Sander sin situation før han kom på Fulton sådan:

"Altså så, du ved, det er jo ikke, fordi man ikke har lyst til at leve mere [...] Du ved, livet det er bare noget, du er i. Du går ikke efter noget og sådan noget. Men altså det var lidt det med Fulton med at jeg ville fandme godt, du ved, jeg ville godt ud og lave noget igen. Jeg ville godt have lyst til at.. jeg ville godt have et mål i livet igen, hvis man kan sige det sådan. [...] der hjalp Fulton rigtig meget".

Han tilføjer "jeg kan godt se, at jeg var dum og træls dengang". At Fulton blev en "redningsplanke" for Sander og fik ham på sporet af videre uddannelse og beskæftigelse, fremgår allerede i det første interview med Sander i efteråret 2017, hvor han fortæller om sine fremtidige planer (Lund-Larsen, 2018):

"Efter Fulton har jeg tænkt mig at fortsætte inden for samme område ved at søge ind på Svendborg Søfartsskole fra august af. Før Fulton havde jeg aldrig skænket det en tanke, at jeg skulle være sømand".

Under opholdet på Fulton var Sander i praktik på Esvagt og efter opholdet på Fulton hjalp Esbjerg Kommune Sander med at komme på idrætshøjskole. Med hjælp fra en uddannelsesvejleder og anbefalinger fra skipper på Fulton ansøgte Sander derefter om at komme på skoleskibet Georg Stage og blev optaget som en af de 63 optagne ud af en ansøgergruppe på 230. Sander siger i 3. interview:

”..så altså at komme på Georg Stage, det er en stor hjælp”

Da Sander blev færdig med uddannelsen på Georg Stage, fik han i januar 2019 arbejde på Esvagt, som er en offshore virksomhed i Esbjerg. Han vil ”gerne være skipper” og har brug for at få ”sejltid” på Esvagt for at kunne komme ind på Navigationsskolen. Opholdet på Fulton i 2017 har altså været et vendepunkt for Sander. Sander siger selv om opholdet på Fulton:

”[D]er er sgu det hele ude på Fulton, som der er et godt sammenhold, og vi får lækker mad, og der er dejlig natur og frisk luft, og altså det er sgu svært at sætte en finger på, når der.. når det hele det bare.. det er sgu bare super godt, synes jeg”.

”Altså bare det der med at man vågner op i frisk luft ude på søen med solopgangen, og vi ligger [...] altid rigtig, rigtig lækre steder med rigtig lækker natur og sådan noget, [...] og det giver lidt ekstra blod på tanden og ekstra lyst til også at skulle stå op kl syv [...] så er det sgu svært at være negativ og morgentræt, det synes jeg”.

At det dog især er relationerne til de andre Esbjerg-matros, men fremfor alt til skipper Jakob – og skipper Benny -, som med en gennemgående anerkendende og positiv tilgang har haft virkelig stor betydning for Sander er tydeligt i mange udtalelser i de fire interviews:

”..det der har hjulpet mest, vil jeg sige, det har været personalet på Fulton. Stort, stort shout out til vores first mate Daniel og skipper Benja og skipper Jakob. De er.. det vil jeg sige, de er måske 50% af Fulton oplevelsen. De er.. jamen de er så åbne, og de er så flinke.”

”Og det er noget, jeg synes også, er rigtig vigtigt, det er, at de kan lige som tage én for det menneske, man er, og ikke på hvem man har været. Og at man kan bygge videre derfra og jamen altså bare generelt god stemning og ja, så fordi man er ude på søen jo, så er man jo bare glad hele tiden, vi går jo bare og pjatter og har det sjovt og har det fedt”.

En sidste ting, som Sander fremhæver om opholdet på Fulton og den betydning, forløbet har haft for ham går igen i alle interviewene, nemlig at han har fået lysten tilbage til livet. I et af telefoninterviewene med Sander sammenfatter han tre ting, som Fulton forløbet har givet ham:

”Fulton har ’vækket’ mig – jeg havde drømt i 2 år”

”Fulton gav mig ro i kroppen”

”Fulton gav mig lyst til livet, til at gå på arbejde, til at lave noget”

Som fortællingen om Sander illustrerer, har opholdet på Fulton været et vendepunkt i hans liv. Forløbet på Fulton har givet ham struktur og faste rammer, omsorg og gode relationer til skipperne og besætningen, han er kommet ud af sit misbrug, er kommet til at leve sundt og har oplevet at kunne mestre det, der blev krævet af ham samtidig med, at han har overvundet sin sociale angst og fundet ud af, at livet på havet og naturen og det at blive sømand er hans fremtid.

Forløbet på Fulton har udviklet Sander, han har fået lysten til livet tilbage, har været på uddannelse og er kommet i beskæftigelse og har planer om at videreudanne sig inden for det maritime. Sander er endnu et eksempel på, at Fulton har fået en udsat ung ”på ret køl”.

Figur 28. Esbjerg-matros ved anker. © Fulton.

Ungfortælling 8 – "Det viste sig at være rigtig fedt"

Anders er ligesom Sander en af de første Esbjerg-matroses og var på Fulton i efteråret 2017. Anders er blevet interviewet fire gange, dels i starten og under opholdet på Fulton og i to telefoninterviews i hhv. 2019 og 2020. Anders' historie, baggrund og forløb før under og efter opholdet på Fulton minder på mange måder om Sanders. Anders fortæller i 2019, at han før opholdet på Fulton havde "et stort misbrug". Af samme grund fik han ikke gennemført nogen håndværkeruddannelse, men prøvede før Fulton at "gå ind og ud" af forskellige forløb, som elektriker, tømrer m.v., men "det sagde ham ikke noget". På grund af sit langvarige misbrug var han allerede som 17-18 årig blevet smidt ud hjemmefra af sine forældre. Ligesom i Sanders tilfælde var det uddannelsesvejleder og socialrådgiver, som fik ham på Fulton, fortæller han.

Efter opholdet på Fulton kom Anders på idrætsefterskole og i efteråret 2018 fik han tilbudt et ophold på Fulton som EGU elev. I slutningen af forløbet som EGU elev fik Anders en række kurser på AMU i Esbjerg, bl.a. som truckfører, et faldsikringskursus, et højderedningskursus og et riggerforløb (kursus i komplekse løfteopgaver). Anders fortæller, at han var med til at vælge og bestemme, hvilke kurser, han kom på. Efter det afsluttede EGU forløb kom Anders på Søfartsskolen i Svendborg, hvor han uddannede sig til "ubefaren skibsassistent", som er en startuddannelse i det maritime område. Han kom derefter i beskæftigelse på Esvagt. Anders fortæller i efteråret 2019, at han er meget glad for at arbejde på Esvagt, at han har gode kolleger, gode vilkår og kan lide at være på det samme skib og med de samme kolleger. Anders fortæller, at han – når han har fået nok sejl tid – gerne vil fortsætte på Marstal Søfartsskole og "være sætteskipper eller navigatør på broen". Uddannelsen tager 1 ½ år.

Om sit liv og situation på interviewtidspunktet i 2019 siger Anders, at "det ser rigtig godt ud nu med relationer" til de nærmeste, herunder forældre og søskende, men "det har det ikke altid gjort". Som de andre unge over 18 år er Anders meget glad for opholdet på Fulton. Han fortæller om sit første ophold på Fulton, at det var en udfordring på skibet "at man skulle vænne sig til ikke at være hjemme, at der var mennesker hele tiden og man kunne nogen gange mangle bare at være for sig selv". Og ligesom mange af de andre Esbjerg-matroses fremhæver Anders strukturen og de faste rammer "der var en god rutine og en god struktur".

Anders synes ligesom Sander, at forløbet på Fulton som helhed har fået ham til at "udvikle sig", fordi "atmosfæren på skibet er god". Og i lighed med Sander fremhæver Anders samtalerne og de gode relationer til både skipper Jacob og skipper Benny. "Vi kunne stå i 4 timer og snakke sammen". Anders fortæller også, at han synes godt om "zero sukker politik", som

blev gennemført på Fulton. Han siger, "jeg har lært at spise sundt og lave sund mad på en let måde".

Noget af det Anders – på samme måde som Sander - fremhæver om sit første ophold på Fulton er, at "lejrskolerne, hvor vi som matroser skulle lære børn at sejle var meget udfordrende og gode" - "det lærte jeg meget af". I interviewet i 2020 (Jensen, 2021) fortæller Anders, hvordan han blev støttet af skipper til at stå frem og få børnene til at hjælpe sig med at udføre opgaver på skonnerten og derigennem fik selvtillid. Uddraget viser, hvordan Anders både reflekterer over, hvad der skete i situationen og over sine indsigter tre år senere om, at det måske slet ikke var så "slem, som man tror":

"...og ligesom have den der selvsikkerhed, når man står foran nogle mennesker. At det faktisk ikke er så slemt, som man tror. For det meste så er det jo de tanker, man gør om sig selv, der gør, at det egentlig bliver svært." (Jensen, 2021).

Set i bakspejlet siger Anders om forløbet på Fulton, at "det viste sig at være rigtig fedt", men "man skal være klar til det".

Ligesom ungefertællingen om Sander viser også Anders' historie, at opholdet på Fulton har hjulpet ham videre og væk fra et liv i misbrug og social isolation og ind i en sund livsstil, hvor han har lært at kunne mestre både sine personlige udfordringer og sociale angst og har kunnet gennemføre en uddannelse på søfartsskolen og få et fast arbejde, hvor han befinder sig godt med gode ligeværdige relationer. Han har planer for sig selv og har valgt at tage en maritim uddannelse. Anders er ligesom Sander kommet på ret køl efter opholdene på Fulton.

Ungefertælling 9 – "Det var stille og roligt, jeg lærte meget".

Ulrik gennemførte sit forløb på Fulton i efteråret 2018 umiddelbart efter afslutningen af 10. klasse. Han er blevet interviewet, mens han var på Fulton i 2018 og igen i et telefoninterview i efteråret 2019, hvor han var lidt over 18 år. Også Ulrik havde, inden han kom på Fulton, haft udfordringer med sin livssituation. I interviewet, mens han endnu er på Fulton, beskriver han det selv på følgende måde:

"[N]år jeg ikke har noget at lave, kan jeg godt være sådan lidt.. lave noget lort og sådan noget, og hvis jeg skulle gå hele vejen indtil januar uden noget at lave, så ville jeg godt nok kede mig. Imens at alle ens venner går i skole og sådan noget [...] så skulle jeg arbejde som opvasker. Det gider jeg heller ikke".

Mens Ulrik er på Fulton, er det naturen, de gode relationer til besætningen og skipper, lejrskoletogterne og det at "lære at sejle", som er vigtigt for ham. For eksempel "...at pakke sejl eller et eller andet, når man skal gøre det der anker klar, det kan jeg godt lide". Det er også de maritime færdigheder, Ulrik omtaler, når han i 2018 taler om sine ønsker for fremtiden, nemlig at komme på Skoleskibet Georg Stage: "jeg har lært nogle ting som i hvert fald gør, at hvis jeg kommer på Georg Stage eller.. så har jeg i hvert fald styr på.. så starter jeg i hvert fald ikke helt fra bunden". Opholdet på Fulton har givet ham inspiration til fremtidig beskæftigelse som skipper, men også den socialpædagogiske indsats påvirker ham:

"Jeg gad godt at have min egen båd, hvor alle unge, der sådan måske har lavet lidt lort i den, kunne komme ud til mig, og så kunne jeg hjælpe dem på rette kurs".

Efter opholdet på Fulton kommer Ulrik på Skoleskibet Georg Stage i januar 2019. Da Ulrik bliver interviewet i efteråret 2019 arbejder han på et lokalt skib, fordi han skal have "sejltid" for at komme på navigationsskolen i Svendborg. I telefoninterviewet i 2019 er Ulrik ikke særlig meddelsom og svarer fortrinsvist med få og meget korte sætninger, fx om opholdet på Georg Stage "det var fint", om det nuværende arbejde "det er kedeligt". Adspurgt et år senere om, hvordan han opfatter opholdet på Fulton siger han:

"Det var stille og roligt, jeg lærte meget".

Mens Ulriks historie ligner de andre unge Esbjerg-matroses over 18 år, adskiller Ulrik sig i interviewet efter opholdet på Fulton fra både Sander og Anders ved at være kortfattet og meget mindre meddelsom.

Figur 29. Kabyssen på Fulton. ©Jakob Jensen

Sammenfatning om Sander, Anders og Ulrik efter Fulton

Opsamlende kan man om Sander, Anders og Ulriks videre vej og uddannelsesforløb efter deres ophold på Fulton sige, at alle har flyttet sig betydeligt i både deres personlige liv og i forhold til uddannelse og arbejde. Især Sander og Anders, som begge er i 20'erne, har gennemgået store personlige forandringer under og efter opholdet på Fulton. Interviewene med dem efter deres ophold på Fulton vidner om, at de er modnet, blevet ansvarsfulde, og samtidig reflekterende over deres liv før Fulton. Interviewene og deres livshistorier illustrerer, at de været igennem store sociale, personlige og adfærdsmæssige udviklinger.

Som vi imidlertid også kan se i ungenfortællingerne, er der forskel på Ulrik og hhv. Sander og Anders i måden at tackle de opfølgende telefoninterviews på. Ulrik er i modsætning til både Sander og Anders meget fåmælt, virker urolig og tilbageholdende og umiddelbar, hvorimod de to andre omvendt er særdeles meddelsomme og åbne i telefoninterviewene. Der kan naturligvis være forskellige årsager til dette, som man kun kan tolke og gætte på. En forklaring kunne være, at både Sander og Anders, som er i 20'erne ved andet interview, har fået konsolideret sig selv efter opholdet på Fulton og formår at reflektere over deres tidligere liv. De er desuden tilfredse med den samlede udvikling i deres eget liv.

Til sammenligning er Ulrik med sine kun 18 år i andet interview måske stadig i en udviklingsfase og tilligemed har han måske endnu ikke fundet det skib, han synes om og hvor han kunne tænke sig at få sin fulde sejltid. Han er derfor muligvis en smule utilfreds med sin situation.

Alle tre Esbjerg-matros er imidlertid kommet videre med både uddannelse og beskæftigelse.

Opsamling og samlet analyse af ungefortællinger fra Fulton-projektet

Når man ser på de ungefortællinger, der er fortalt i dette og forrige kapitel, ser det ud til, at der tegner sig nogle mønstre og forhold, der på forskellig vis gør sig gældende for Esbjerg-matrosene. I dette afsnit vil vi give nogle bud på dette.

Sammenfattende kan det ud fra de præsenterede ungefortællinger, - som er baseret på kvalitative interviews med de unge - siges at især de længerevarende forløb på Fulton, som de unge (både under og over 18 år) har deltaget i, ser ud til at have haft en væsentlig og positiv betydning for de unge. Både for deres selvfølelse, deres sociale og adfærdsmæssige udvikling og deres efterfølgende oplevelse af forbedrede relationer, og en bedre livskvalitet.

Interviewene med de unge i dette kapitel tyder på, at nogle af de betydningsfulde ting, som Fulton-projektet og et længerevarende forløb på Fulton har bidraget med bl.a. er:

- Fast struktur og faste rammer i dagligdagen
- Gode relationer til skipperne og den øvrige besætning
- Oplevelse af mestring af maritime og andre færdigheder
- Oplevelse af at blive anerkendt, behandlet ligeværdigt og få tildelt ansvar
- Oplevelse af at få sund mad
- Naturoplevelser: opholdet på havet giver de fleste unge "ro"
- Oplevelse af at opholdet på Fulton har bidraget til for mange af de unge "at komme på ret køl".

Når man ser på de unges svar i interviewene og på deres måder at italesætte og beskrive tiden før og efter Fulton, så har opholdet på Fulton altså på helt betydningsfulde og grundlæggende måder støttet de udsatte unge i deres aktuelle – ofte meget komplicerede og udfordrende – livssituation og ført dem mere sikkert videre. Som omtalt gælder dette primært for de unge, som har gennemført/gennemfører længerevarende forløb på skonnerten.

Samtidig viser interviewene og ungefortællingerne imidlertid også, at det "at komme på ret køl" er en langt sejt træk, hvor såvel familie som mange samarbejdspartnere og besætningen på Fulton er og skal være involveret. Især opfølgning fra sagsbehandlingens side efter opholdet på Fulton er særdeles betydningsfuldt. Det (gode) samarbejde mellem sagsbehandlere, koordinator på Fulton-projektet fra Esbjerg Kommune og skipper og efterfølgende opfølgning på de unge ser ud til at være væsentligt for at forløbene er vellykkede for de unge, der visiteres til Fulton-projektet.

Desuden viser de kvalitative interview og undersøgelserne i følgeforskningsprojektet, at unge under 18 år med en specialskolebaggrund – unge, som i de senere år i større tal er visiteret til korterevarende eller delte forløb på hhv. Fulton og den hjemlige skole – ser ud til at have en anden oplevelse af deres ophold. De udvalgte unge under 18 på de delte forløb ser ikke ud til i samme grad at formulere at de bliver lige så "positivt berørt" og "kommer på ret køl" som de unge (både under og over 18 år), der har deltaget i længerevarende sammenhængende forløb. Imidlertid har det ikke været muligt at følge disse unge over længerevarende perioder, hvorfor det kan siges, at det på længere sigt godt vil kunne vise sig, at opholdet på Fulton også for disse unge har haft en stor og betydningsfuld rolle i deres videre liv.

Derimod viser interviewene og opfølgningen på de 3 unge over 18 år, som er startet på Fulton i de første år af projektperioden i hhv. 2017 og 2018, at de alle tre er kommet videre i forhold til uddannelse og arbejde. De tre udvalgte ungefortællinger om det videre uddannelsesforløb viser, at disse 3 unge har gennemført de første trin i et maritimt uddannelsesforløb ved at have været på enten skoleskibet Georg Stage eller på søfartsskole. Og at de også er begyndt at arbejde for at få den sejltid, som er nødvendig for at de kan gå videre med en maritim uddannelse. For alle tre har opholdet på Fulton haft en afgørende og betydningsfuld rolle.

Imidlertid er vejen efter Fulton forløbet for nogle Esbjerg-matroses dog også belagt med besværligheder og modgang. Det er mange ting, der skal fungere for de udsatte unge, hvor såvel personlige, familiemæssige, livsstrukturings – og evt. misbrugsproblemstillinger og andre udfordringer har præget og præger deres liv også efter de har gennemført forløb på Fulton.

Figur 30. Forsejlene pakkes. © Fulton.

Afsluttende bemærkninger

På baggrund af den gennemførte følgeforskning tegner der sig en række perspektiver for Fulton-projektet. De kvantitative undersøgelser, og frem for alt de mange kvalitative interviews, der er gennemført i forbindelse med følgeforskningen tegner et billede af et projekt, som er kendetegnet ved et godt samarbejde mellem de involverede partnere, og frem for alt som et projekt, der tilbyder udsatte unge et særdeles positivt og anerkendende "unik" tilbud, som ifølge Esbjerg-matrosernes egne udsagn og fortællinger har givet dem stor støtte i den vanskelige livssituation, de alle har befundet sig i inden deres ophold på Fulton. Interviewene fortæller mange historier om, at opholdet på Fulton – og dermed Fulton-projektet – har gjort en forskel i de unges samlede livssituation og en del af de unge med meget vanskelige udgangspunkter er kommet på ret køl.

Overordnet kan det altså ud fra nærværende rapports undersøgelse siges, at Fulton-projektet har haft en positiv betydning for langt de fleste af de unge Esbjerg-matrosers livssituation. Både de matroser, som under vores interviews opholdt sig på Fulton, og de Esbjerg-matrosers, der har afsluttet deres forløb beskriver opholdet på Fulton med glæde. De interviewede tidligere Esbjerg-matrosers mindes opholdet som en grundlæggende god periode i deres liv. Det kan derfor på baggrund af udtalelserne i de mange interviews antages, at Fulton-projektet bidrager til en afklaring for de unge, der får et ophold på skonnerten. Det ser endvidere ud til, at Fulton-projektet gør de unge i stand til at tænke længere ud i fremtiden end de tidligere har gjort, og forestille sig en fremtid med uddannelse og job. Det er dog ikke muligt at konkludere entydigt, om dette er tilfældet for alle unge, der får et ophold på Fulton. Det kan dog fastslås, at de unge over 18 får perspektiv på sig selv og deres liv efter opholdet på Fulton, som gør dem i stand til at handle anderledes og derved ændre deres livssituation på en positiv måde gennem blandt andet job eller uddannelse.

Ser man på undersøgelserne og analyserne af de kvalitative undersøgelser, kan nogle sammenfattende bemærkninger og perspektiver være, at:

- De kvalitative undersøgelser indikerer, at Fulton-projektet ser ud til at have levet op til intentionerne om at bidrage til at få udsatte unge på ret køl ved at give dem et særligt og unikt tilbud
- Undersøgelserne viser, at et godt samarbejde mellem projektpartnere og en tæt opfølgning på de udsatte unge under og efter deltagelse i Fulton-projektet er væsentligt

- Undersøgelserne viser, at valget af én gennemgående koordinator fra Esbjerg Kommunes side bidrager til kontinuitet og ser ud til at have en betydning for den vellykkede gennemførelse af Fulton-projektet
- Undersøgelserne viser, at mentorrollen – som især skipper – men også den øvrige besætning udøver er væsentlig for de unges udvikling af "self-efficacy" og oplevelse af mestring
- Fulton-projektet ser ud til for en del af Esbjerg-matrosernes vedkommende at have medført transfer af tilegnede færdigheder, og skonnerten Fulton kan ses som et praksisfællesskab, hvor Esbjerg-matroserne bevæger sig fra perifer til fuld legitim deltagelse
- Resultaterne kan bidrage med en samlet indsigt i de udsatte unges oplevelser i forbindelse med Fulton-projektet
- Tankegangen om at kunne hjælpe andre og ikke selv kun være den, der får hjælp, virker meningsfuldt for de unge (ansvar ved lejrskoletogter), denne tankegang kan også overføres til andre udsatte målgrupper
- Resultaterne fra denne undersøgelse kan bruges af FGU til at gentænke de forskellige udbud og eventuelt justere deres tiltag, så flere af de forhold, de unge i denne undersøgelse nævner som betydningsfulde bliver overført til andre indsats i FGU-regi. Det skal i den forbindelse bemærkes, at Fulton er godkendt som FUG praktiksted
- I forbindelse med rapportens fund og resultater kunne det være interessant at gennemføre en dybdegående undersøgelse af, hvilken betydning det har at være til søs og at befinde sig i naturrummet, og hvordan det bidrager til de unges positive erfaringer af at være på Fulton.

Figur 31. Esbjerg-matros og besætning ©. Fulton

Litteraturliste

- Andromeda, D. (2020). *Andromeda*. Hentet fra <https://www.andromeda.dk/>
- Andersen, H. S., Jensen, B., Nielsen, W. B., & Skaksen, R. J. (2019). *Hvad ved vi om udsatte unge 2*. Gyldendal.
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50 (2), 248-287.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. W.H. Freeman & Company.
- Bekker, B. (2010). *Skipper*. Svendborg: Bekkers Forlag.
- Bengtsson Torbenfeldt, T., & Mølholt, A.-K. (2020). Anonymisering i kvalitative undersøgelser. I K. E. Petersen, & L. Ladefoged (red), *Forskning med børn og unge - Etik og etiske dilemmaer*. Hans Reitzels Forlag.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology.
- Brickenkamp, R. (2008). *D2-testen – en vurdering af opmærksomhed og koncentration*. Dansk vejledning – Administration, scoring & normer. Dansk psykologisk Forlag.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder - en grundbog*. Hans Reitzels Forlag.
- Børne- og undervisningsministeriet. (2020). *Samarbejde mellem FGU og den kommunale ungeindsats (KUI)*. Hentet fra UVM: <https://www.uvm.dk/forberedende-grunduddannelse/om-forberedende-grunduddannelse/samarbejde-mellem-fgu-og-den-kommunale-ungeindsats>
- Cefu. (2020). *Ny udsathed*. Hentet fra Center for ungdomsforskning: <https://www.cefu.dk/emner/forskning-samarbejde/livsstil-og-sundhed/ny-udsathed.aspx>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). Routledge.
- Dam, R.F. & T. Y. Siang (2021). Personas – A simple Introduction. <https://www.interaction-design.org/literature/article/personas-why-and-how-you-should-use-them>
- Danmeyer, J. (2017). *Pædagogisk psykologi: Videnskab om læring og undervisning*. Hans Reitzels forlag.
- Egmont Rapporten. (2017). *Vi kan godt! - Styrk anbragte børns læring og livsduelighed*. Egmont Fonden.
- Esbjerg Kommune (2017a). *Ophold på Fulton, tilbuddet, målgruppe og visitation*. Dokumentet er fortroligt og dermed ikke offentligt tilgængeligt.

- Esbjerg Kommune (2017b). *Esbjerg Kommunes visitationsskema til Fulton*. Dokumentet er fortroligt og dermed ikke offentligt tilgængeligt.
- Esbjerg Kommune (2017c). *Brochure: Vil du med ombord på Fulton?* Esbjerg: Esbjerg Kommune.
- Fulton Fonden, & Esbjerg Kommune (2017). *Kontrakt om praktikpladser på skønnerten Fulton*. Dokumentet er fortroligt og dermed ikke offentligt tilgængeligt.
- Fulton Fonden, & Lauritzen Fonden (2017). *Partnerskabsaftale mellem Fulton Fonden og Lauritzen Fonden 2017-2019*. Dokumentet er fortroligt og dermed ikke offentligt tilgængeligt.
- Gaspar, M. d., Santos, A., & m.fl. (2017). Surfing for Social Integration: Mental Health and Well-Being promotion through Surf Therapy among Institutionalized Young People. *Journal of Community and Public Health Care*, DOI:10.24966/CMPH-1978/100026
- Gast, D. L., Lloyd, B. P., & Ledford, J. R. (2018). Multiple baseline and multiple probe designs. In J. R. Ledford & D. L. Gast (Eds.), *Single case research methodology* (pp. 239-281): Routledge.
- GDPR. (2019). *Databeskyttelsesforordningen*. Hentet fra <https://gdpr.dk/databeskyttelsesforordningen/>
- Glogowska, M., Young, P. & Lockyer, L. (2011) Propriety, process and purpose: considerations of the use of the telephone interview method in an educational research study. *Higher Education*, 62, 1, 17-26.
- Goodman, R. (1997). The strengths and difficulties questionnaire: A research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38(5), 581-586.
- Jensen, J. (2017). Interview med Jakob Jensen d. 3. november 2017 i Hvide Sande.
- Jensen, M.U. (2021). "Gode dage er noget vi giver hinanden" - En undersøgelse af Fulton som socialpædagogisk indsats til unge på kanten. *Speciale*. DPU, Aarhus Universitet.
- Katznelson, N. (2007). *De måske egnede på erhvervsuddannelserne: Om frafald og fastholdelse af udsatte unge*. Erhvervsskolernes Forlag.
- Katznelson, N., Jørgensen, H. E., & Sørensen, N. U. (2015). *Hvem er de unge på kanten af det danske samfund? Om hverdagsliv, ungdomskultur og indsatser der gør en positiv forskel*. Aalborg Universitetsforlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *InterView - det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Launsø, L., Olsen, L., & Reiper, O. (2017). *Forskning om og med mennesker: Forskningstyper og forskningsmetoder i samfundsforskning* (7. udg.). Munksgaard.

- Lauritzen Fonden. (2020). Hentet fra <https://lauritzenfonden.com/>
- Lave, J., & Wenger, E. (2003). *Situeret læring - og andre tekster*. Hans Reitzels forlag.
- Lund-Laursen, T. (2018). *Fulton-Initiativet 2017. Speciale*. DPU, Aarhus Universitet.
- Lynge, B. (2007). *Anerkendende pædagogik*, Psykologisk Forlag.
- Nakamura, J., & Shernoff, J. D. (2009). *Good Mentoring - Fostering Excellent Practice in Higher Education*. San Fransisco: John Wiley & Sons Inc.
- Nielsen, L. (2011). *Persona - Brugerfokuseret design*. Århus Universitetsforlag.
- Nielsen, J. C., Sørensen, N. U., & Osmec, M. N. (2010). *Når det er svært at være ung i DK - unges trivsel og mistrivsel i tal*. Forfatterne og Center for ungdomsforskning.
- Obel, C., Dalsgaard, S., Stax, H.-P., & Bilenberg, N. (2003). Spørgeskema om barnets styrker og vanskeligheder (SDQ-Dan). Et nyt instrument til screening for psykopatologi i alderen 4-16 år. *Ugeskrift for Læger*, 165(5), 462-465.
- Ordnet. (2020). Hentet fra <https://ordnet.dk/ods/ordbog?query=livssituation>
- Rostbøll, G. F. (2015). *Skonnerten Fulton 100 år*. Assens: Fulton Fonden.
- SL (2015). *Den socialpædagogiske kernefaglighed*. København: Socialpædagogernes Landsforbund.
- Sundhedsstyrelsen. (2020). *Mental sundhed blandt børn og unge*. Hentet fra Sundhedsstyrelsen : <https://www.sst.dk/da/Viden/Mental-sundhed/Mental-sundhed-blandt-boern-og-unge/Tal-og-fakta>
- Toft, B. S. (2016). *I lyset af mentor*. København: Gyldendal Business.
- Undervisningsministeriet (1993). *Uddannelse til alle: Undervisningsministerens redegørelse til folketin- get*. København: Undervisningsministeriets Forlag.
- Undervisningsministeriet (2007). *Danmarks strategi for livslang læring: Uddannelse og livslang opkva- lifisering for alle*. Lokaliseret d. 13. oktober 2017 på: <http://static.uvm.dk/publikatio- ner/2007/livslanglaering/livslang-laering.pdf>
- Undervisningsministeriet (2017a). *95-procent-målsætning*. Lokaliseret d. 13. oktober 2017 på: <http://da.cms.uvm.dk/aktuelt/i-fokus/95-procent-maalsaetning>
- Undervisningsministeriet (2017b). *Aftale om bedre veje til uddannelse og job*. Lokaliseret d. 14. oktober 2017 på: <https://uvm.dk/aktuelt/i-fokus/reform-af-de-forberedende-tilbud>
- Undervisningsministeriet (2017c). *Uddannelsesparathed hos eleverne i 8. klasse, 2017*. Lokaliseret d. 13. oktober 2017 på: 170622-UPV-8kl-notat-2017.pdf

- Undervisningsministeriet (2017d). *Ny Forberedende Grunduddannelse (FGU): Opbygning og målgruppe*. Lokaliseret d. 14. oktober 2017 på: <https://uvm.dk/aktuelt/i-fokus/reform-af-de-forberedende-tilbud/forberedende-grunduddannelse/opbygning-og-maalgruppe>
- Undervisningsministeriet. (2018). *Styrelsen for IT og læring*. Hentet fra file:///C:/Users/muhri/Downloads/191107-Notat-Uddannelsesmaalsaetning-2018%20(1).pdf
- VIVE. (2019). *Unge uden job og uddannelse - hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor?* København: Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Hentet fra <https://www.vive.dk/media/pure/14561/3641625>
- Wahlgren, B., & Aarkrog, V. (2012). Viden og praksis. I *Transfer - Kompetence i professionel sammenhæng*. Aarhus Universitetsforlag.
- Wright, P., Owen, M., McGuire, F., & Backman, K. (1994). Entrepreneurial mentorship: An innovative therapeutic approach for at-risk youth and diverse older adults. *Therapeutic Recreation Journal* Vol. 28, Iss. 4, 182-192.
- Yin, K. R. (2003). *Casestudy Research*. California: Sage Publications, Inc.
- Ørsted Andersen, F., Mølgaard, L., Wåst, T. & Nørgaard, L. (2019)(red.). *Intensiv læring. Relationer, mestringsoplevelser og transfer i det nye pædagogiske landskab*. Frederikshavn: Dafolo.
- Ørsted Andersen, F. & Klange, E. (2020). Fulton – Et nyt projekt for udsatte unge og måske en kommende del af FGU? *Kognition & Pædagogik*, 116 (2).

Bilag

Bilag 1. Interviewspørgsmål om visitationsprocedure til Fulton-projektet.

Interviewspørgsmål, november 2019 med personer i Esbjerg Kommune, med forbindelse til Fulton-projektet

1. Hvordan foregår visitationsprocessen til Fulton? (hvem henvender sig på hvilke måder)
2. Hvilke elever visiteres til Fulton?
3. Er der opfølgning på Fulton elever efter opholdet på Fulton?
4. Hvordan oplever kommunen (tovholder) samarbejdet?
5. Hvad er kommunens (tovholders) oplevelse af Fulton?
6. Er der en plan med Fulton for fremtiden?

Bilag 2: Liste over artikler, specialer og udgivelser i tilknytning til følgforskning om Fulton-projektet

Jensen, M.U. (2021). "Gode dage er noget vi giver hinanden" - En undersøgelse af Fulton som socialpædagogisk indsats til unge på kanten. Speciale. DPU, Aarhus Universitet.

Lund-Laursen, T. (2018). Fulton-Initiativet 2017. Speciale. DPU, Aarhus Universitet.

Petersen, K.B. (2021, forthcoming). [Reflections on place, place-based education and wild pedagogies in Denmark: selected results from a follow up research on a three-year schooner project for underserved students.](#) Journal of the International Society for Teacher Education, 25 (1).

Petersen, K.B. & Ørsted Andersen, F. (2021). Fulton-projektet. Forskningsrapport. DPU, Aarhus Universitet.

Ørsted Andersen, F. & Klange, E. (2020). Fulton – Et nyt projekt for udsatte unge og måske en kommende del af FGU? Kognition & Pædagogik, 116 (2).

